BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
16 B
27

LAPIS
Bononienſis
in obſcuro lucens
Chriſtiani Men-
tzely. D.
Bilefeldiæ.
A. 1675

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

LAPIS BONONIENSIS

In obſcuro lucens,
collatus

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Cum

PHOSPHORO HERMETICO

Clariſſ.

CHRISTIANI ADOLPHI BALDVINI, *cognomine Hermetis, &c. nuper edito,*

Et cunctis

Naturæ Indagatoribus

Vlterioris ſcrutinii ergò exhibitus

à

CHRISTIANO MENTZELIO, D.
SERENISS. ELECT. BRANDENB.
Conſil. & Archiatro S. R Imp. Acad.
Naturæ Curioſor. Collega.

BILEFELDIAE,
Sumtibus Auctoris.
Typis Iuſti Trenckeneri. M DC LXXV.

18[illegible]

Digitized by Google

S. R. Imp.
ACADEMIÆ,
Naturæ Curioſorum,
Dn. PRÆSIDI.
Viro Magnifico, Excellentiſſimo atq; Experientiſſimo,
Dno. JOHANNI MICHAELI FEHRIO,
Cognomine
ARGONAUTAE,
Dn. Fautori, Amico & Affini honoratiſſimo.

S. P. D.

CHRISTIANUS MENTZELIUS, D.
Sereniſſ. Elect. Brand. Conſil. & Archiater
S. R. Imp. Acad. Nat. Curioſ. Collega.

ARcana rerum Naturæ, dum Myſtæ illius, noſtro hoc ſeculo, curioſè perſcrutantur,

divina prorſus in mortalium conſpectum videntur prodire. Atq; hæc quidem, non ſine Altiſsimi nutu, ideò lucem aſpiciunt ac divulgantur, ut ipſius gloria, æternusque honor exinde refulgere, ac inter nos propagari meritò debeat. Ultimus enim hic arcanorum, rerumque omnium, eſt finis: quem, perverſo penitus hoc ſeculo, Satanas, divinarum pariter atque humanarum rerum infenſiſſimus hoſtis, bello ac regnorum everſionibus, rurſum videtur impugnare, mox eruditiſsimum noſtrum ſeculum, in meram barbariem, (nî DEUS prohibeat) commutaturus. Sed cum nihil ſine voluntate divina accidat, acquieſcendum in ea erit nobis, pariterq; ferenda, quæ mutari nequeunt, & perſiſtendum nihilominus aſſiduis precibus ac ſtudiis in iis,

quæ laudes, honores ac gloriam Omnipotentis ſpectant. Inter Naturæ verò abdita atque intima, jure mihi eminere videtur admirandus ille Phoſphorus Hermeticus, *Clariſſ.* Dn. Chriſtiani Adolphi Balduini, *S. R. Imp. Naturæ Curioſor. Collegæ, cognomine Hermetis*, quem ſuo Auro Auræ Hermetico, Appendicis loco, adjunxit. Hic libellus Auro Hermetico totus inauratus, imò aureus eſt. Sicut autem ramus aureus, quem tegit omne nemus, non niſi columbarum volatu *AEneæ* pateſcebat: ita hoc *Aurum Auræ, Avicula Hermetis*, ingenuo non innoteſcet Philoſopho, niſi Spiritus Sancti ductu. Talia enim abſcondita ſunt intra reconditum Naturæ ſinum, ut non niſi paucis

recludantur; contemtoribus autem DEI & Operum ejus mirabilium, æternum occluſa ſint, ne margaritæ porcis, ſed furfures, terræque ſordes (divitiæ mundi) quibus eorum roſtra penitus immerſa ſunt, proiiciantur. Et licet Phoſphorus Hermeticus, Veneris inſtar, ſeu Phoſphori vulgaris, qui clariſsima ſua luce Apollinem præcedit, diei prodromus, cunctis mortalibus nunc illuceſcat, dieq; myſterii (Univerſalis Medicinæ) inſtare indicet; fæx tamen plebis, ignorantiæ tenebris ſepulta, tantum abeſt, ut luce hac exorta beatè fruatur, ut potius hepiolorum inſtar, ad ellychnii flammam noctu ſeſe comburentium, damnum ex ea nactura ſit.

Hunc Phoſphorum Hermeticum, *Amicorum Optime ac certiſſime,*

me, ſimul ac, intra ædes tuas Svinfurti, paucis ab hinc hebdomadibus, ipſe mihi perlegendum tradideras, ſtatim vidi, dixique convenire eum in multis, ratione qualitatis luciferæ, cum lapide Bononienſi, in obſcuro quoque illuſtri ac lucente, quod lapis ille penitus mihi perſpectus & cognitus eſſet. Eo temporis momento promiſi, me breviter aliquid de illo editurum; ſimulatque occaſio tuliſſet. Et quamvis de hoc lapide Bononienſi ſcripſerint olim Clariſſimi V. V. *Poterius*, *Montalbanus*, *&c.* & præ reliquis Fortunius Licetus Genuenſis, *Promotor quondam meus in Facultate Medica*, mihi ſemper vel poſt fata venerandus, qui ſingularem & integrum librum de hoc lapide Anno 1640. edidit; Ego tamen, cum mihi contigerit olim

Bononiæ ſtuduiſſe, ac Medicinæ nec non cognoſcendo huic lapidi operam per annum & ultra, curioſè navaſſe, attingam ſaltem ea, (quantum hoc ætatis meæ decurſu memoria adhuc valeo, atque anteactorum, annis præterlapſis multis, recordari poſſum) quæ videntur propriâ potiùs mihi conſtare experientiâ, quàm aliorum ſcripta recudere, librumque ex libris, (quod hodie frequenter fieri amat) conficere. Quæ verò ex aliis teſtimonii loco adducere, eorumque verbis uti viſum fuit, id palam profiteri, ſuisque literarum characteribus exprimere, non erubeſcam. Quamdiu Bononiæ vixi, acceſsi locum plus vice ſimplici ab incolis edoctus natalem lapidis, atque ibi quamplurimos lapides ipſemet collegi, colligen-

dos-

dosque ab aliis curavi, ut eos mitterem partim *Venetias, ad Clariſſ. Dn. D. Tackenium*, qui ejus quoque lapidis exactiſsimam habet cognitionem, partim ut ipſemet eos Domi calcinarem, ejusque naturam multis laboribus mihi perſpectam redderem. Ut igitur promiſsis ſtem, leviter ſaltem (ut dixi) attingam ea, quæ mihi cognita ſunt de hoc lapide, uberiora relinquens præfatis Clariſſ. V. V. ne cramben (quod ajunt) bis coctam afferam, ſed ut, quod ſelectius in hoc olere reperi, apponam, *lapidemq́; hunc luciferum* in medium producam, cum *Hermetico Phoſphoro, in plurimis quidem, non tamen in omnibus comparandum*. Accedit & præcipua cauſa, quod in hac materia perbrevis ſim, nempe *Officii ratio*, qua *Sere-*

niſſimi Electoris Brandenburgici, Domini mei Clementiſſimi Caſtra, nunc *per ſeptendecim annos* ſecutus, ob varias itinerum ambages per *Germaniam*, omnis mihi occaſio ſcribendi hactenus in itineribus præciſa fuit: donec tandem, juſſu Sereniſsimi Electoris, hîc in Caſtro ejus Sparenberg dicto, quod in edito monte ſitum Urbi Bilefeldienſi imminet, apud *Conjugem Ejus Sereniſſimam*, quæ ob partum inſtantem hîc ſubſiſtere cogebatur, commorari paulisper, ut Ejus curæ præeſſem, mihi contingeret. Unde per paucos aliquot dies paulò quietior mihi redditus, atque ſic occaſionem ſcribendi nactus, paucula hæc, Stylô magis Philoſophico, terminis chemicis aliiſque

que technologicis aſperſo, nec claſſicis Romanis Auctoribus per omnia conformi, de lapide Bononienſi lucifero in lucem edere tentavi. Et quamvis ſatius duxerim, latére potius, ac meo me metiri modulo, quàm glorioſam aliquam, ex aliquo ſcripturæ genere, apud nonnullos captare; Tu tamen, *Excellentiſſime Vir*, voluntati huic meæ reſtitiſti, & tua exuberante humanitate atque amicitià (quæ arctiore, ex parte uxoris, affinitatis vinculo ad ſtricta fortefortunâ comperiebatur) adeò mentem immutâſti meam, ut fractis propoſiti repagulis, ex obſcuro, nunc in lucem, cum lapide meo Bononienſi progredi non dubitem: calcaria hôc imprimis addente, quod *Illuſtrium atque Excellentiſſimorum Dnn. Collegarum*

S. R. Imp. Academiæ Naturæ Curioſorum Album mihi exhibueris, cui nomen meum inſerere, fidemque dare jubebas.

Cui ergo potiùs, quàm *Tibi, Virorum Ampliſſime*, hunc qualemcunque libellum dedicatum irem, qui tot & tantis amicitiæ nexibus, me *Tibi* devinctum reddidiſti?

Accipe igitur, *Amicorũ maxime*, qualem qualem ingenii mei hunc paucorũ dierum partum, *Lapidem Bononienſem luciferum*, humanitatis ac benevolentiæ tuæ ulnis, quo ſub ſcuti tui umbra, concepta priùs Apollinis luce, clariùs elucefcat, protegatur, ac nunquam non amore ſincero foveatur. Vale. Dabam in Caſtro Sparenberg / Pridie Non. Jul. Anno 1675.

CHRI-

CHRISTIANO MENZELIO,

Philoſ. atque Medic. D.
Conſil. & Archiatro
Electorali

Prænobil. Excell. Clariſſ.

Cum de Lapide Phoſphoro, in Monte Sparenbergenſi ſcriberet.

D*Icitur admotâ faculâ, radiante* Prometheus
Ignem de Solis ſurripuiſſe rota.
Ipſum Caucaſei juvarunt culmina montis,
Queis cœlo propior, ſideribusq́ fuit.

Ecce Promethides etiam MENZE-
LIVS altum
Felici montem ſidere nuper adit:
Cogit ibi in Lapidem flagrantis lumina
Phœbi,
Vt tenebris clarè Phoſphorus *inde*
micet.
Incola nunc montis, ſic inclareſcere
perge,
MENZELI! æternas flat Tibi
Fama tubas.

Collegæ & Amico honoratiſſ.
L. M. Q. Berolini

F.

JOH. SIG. ELSHOLZ.

Lu-

L*Vciferum Lapidem*, quem clara *Bononia* monſtrat,
Hoc libro oſtenſum *Teutonis ora* videt.

Hic Tibi præcipuæ debetur adorea laudis,
Mentzel, qui doni nos novitate beas.

Pandere naturæ Myſtes myſteria perge,
Per Lapidem poterit creſcere fama Tibi.

Non ingratus erit *Lapis hic*, ſed præmia reddet
Luminis Auctori, *lumen* & ipſe *novum*.

Marmoribus poſitis multorum *nomina clarent*,
Unde Tibi creſcat fama, *libellus* erit.

Quo

Quo *certi* ſcitè *Lapidis Myſteria* pandis,
Ars facit, ut poſsis *luminis* eſſe *capax*.
Marmora tempus edit, non ſunt ea fata librorum:
Namq; *libris doctis ſtat ſine morte decus.*

Sic benè huic libello ominabar

Johannes Manzius,
Scholæ Bilefeldienſis
Rector.

Vir

VIr perſpicaci mente, qui Chironiæ
Non nuperus, novusq́; ſed longo potens
Vſu, probatus artis audis arbiter,
Morum lepore & comitatis gloriâ
Secunde nulli. Ceu per Africæ ſinum,
Calore ſolis æſtuantem fervidi,
Qualis lubido prælii, aut crudæ dapis,
Interritæ rapit Leæna maſculum,
Seu mugientes inter adſtitit greges,
Taurumque luctantem premit mordacius,
Oviliumve pervagator omnium,
Mox unguibus fert molle balantum pecus:
Sagaciori pectori ſe ſic Tuo
Immenſus ardor curioſitatis, &

Talis

Talis ſciendi fervor , atque audax calor
Transfudit. Haudunius *es* Phœbi *decus!*
Parum eſt , per herbas & medendi munia,
Machaonis *celebriora reddere*
Decora , mortem ſiſtere , & moram dare
Lintri , genus mortale qua raptum vehit:
Felicitate curioſâ ni petas,
Divæ parentis, alta Naturæ *ſacra,*
Cauſasque noviſſe & modos, BONONIAE
Queîs LVCIFER ſe det LAPIS Collegio,
Auctoritate CÆSARIS ter Maximo,
Natura, cuî ſolertiâ non futili,
Indagine & ſublimiore panditur.
Felix laborum! Sic bono periculo,

Di-

Domosque Naturæ impetu laudabili,
Perquiris ardens & remota viſitas.
Tua iſta laus, Vir Erudite, qui ſimul
Facem extuliſti mentis altæ, protinùs
Fugêre nubes, priſcus & Lapidis nitor
Bononienſis inſtitit redire mox,
Ceu nocte pulsâ clarior dies redit,
Ceu vere ſudo ſolis emicat jubar.
Quapropter eſto macte, MENZELI, Tuâ
Virtute; Non Te lucis indigum premet
Gens poſterorum, donec aut Muſis honos
Extabit, aut ſuum labori præmium.

Exiguum hoc officioſæ Cliûs ſuæ monumentum Nobiliſs. Dni. Auctoris honori poſuit

Johannes Lohmeyer/
Scholæ Bileſeldienſis
Pro-Rector.

Virtutes *Lapidis*, radianti luce coruſci,
Quem nobis rudibus *peramæna BONONIA* mittit,
MENZELI, in menſa jam Solis, *Lucifer ipſe*,
Exponis, *Spareberga* tuo applauditq; labori,
Et meritò: Hinc etenim *Monti* quæ gloria ſurgit?
Quas memorare tibi poterit *Bilefeldia* grates?
Luce tuæ mentis, MENZELI *maxime*, quod jam
Per *Lapidem*, *Vrbsq́*, ſuo *cum Monte* coruſca ferantur,
Hactenus in tenebris & denſa nocte ſepulta.
Fructiferi Autumni ceu tempore ſæpe videmus,
Urbem Turrigeram nebularum mole gravatam,

Cynthi-

❋ ❋ ❋

Cynthius Heſperiis cum nondum ſoſpes ab undis,
Sed ſimul in roſeis ac fulget lutea bigis,
Quæ ſurrecturos ſurgendo præve-(nit *Eos*,
Ac radiante ſuo ſplendore coruſcat *Apollo*,
Diſpereunt nebulæ denſantis opercula cuncta,
Et genuinus adeſt rebus color omnibus; Ecce,
Haud aliter nobiſcum agitur, *VIR MAXIME*, dum jam
Phoſphorus illuxit mentis *præfulgidus* illi
Prædicto *Lapidi Tuus*, hinc ſplendo-(re perenni
Eximius *lapis*, *Vrbsque* ſuo cum *monte* coruſcant:
Quas memorare tibi poterunt, *VIR MAXIME*, grates?

Paucula hæc Excellentiſſimi Dni. Auctoris opuſculo gratulabundus præfigere voluit

Johan. Crummel, Con.R.

SYLLABUS
contentorum.

Procemium.
Phoſphorus Hermeticus ſeu Magnes Univerſalis Cl. Balduini

Sect. I. C. I. De virtute lucifera lapidis Bonon. cum Phoſphoro Hermetico Cl. Bald. communi.

C. II. De Phoſphori Hermetici excellentiore virtute lucifera, quâ lapidem Bonon. ſuperare videtur.

C. III. De qualitate lucifera lapidis Bon. quoad colores ſibi proprià & quam Phoſphorus Hermeticus non videtur poſsidere.

C. IV. De Cauſis colorum luminis in Lapide Bonon. & Phoſphoro Hermetico.

C. V. De Cauſis Coloris Candidi luminis in Lapide Bonon. & aliis rebus.

C. VI. De Proprietate Sulphuris & fœtoris in Lapide Bonon. differente à Phoſphoro Hermetico.

Sect. II. C. I. De loco natali L. B. & an nuſquam reperiatur lapis lucifer, niſi in tractu Bononiẽſi.

C. II. De aliis rebus, quæ in loco Natali lapidis Bon. reperiuntur.

C. III. De Marcaſithis & aliis rebus, quæ in loco Natali Lapidis Bonon. inveniuntur.

C. IV. De Figura & Magnitudine Lapidis Bonienſis Luciferi.

C. V.

C. V. De Differentiis & notis optimi Lapidis Bononienſis luciferi, & vilioris ſeu non lucentis.

C. VI. De Præparatione Lapidis Bononienſis luciferi.

C. VII. De Quidditate & Cauſis proximis Lapidis Bononienſis.

C. VIII. De Cauſis lucis in lapide Bononienſi & Uſu ejus medico.

Epilogus.

PRO-

ANalogiam cœli & terræ, rerumq; omnium, ſapiens antiquitas non invalidis viſa eſt ſtabiliiſſe fundamentis, cum Macrocoſmum Microcoſmo, ſupremaque infimis reſpondere ſtatuit. De qua Analogia, Harmonia cœli & terræ, Aureaq; catena, quâ omnes res naturales ſibi invicem cohærent, alii alibi. Ego brevitati ſtudens, hîc Analogicum aliquem ignem, in Lapide Bononienſi, rite per ignem præparato, exhibeo, ac per modum Compendii id ſaltem in medium profero, quod memoriæ meæ poſt tot annorum intercapedinem adhuc inhæret: quatenus ille Lapis ratione luminis, quod ex aëre, radiis ſolaribus illuſtrato, concipit, cum Phoſphoro Hermetico *Clariſſ. Viri Chriſtiani Adolphi Balduini, cognomine Hermetis*, partim convenit, partim diſcrepat.

Hic Phoſphorus Hermeticus, quem non ſine admiratione ſumma quilibet Naturæ Curioſus mecum intuetur, quiq; hactenus noſtra ætate inſtar ſolis rurſum exoritur, nec abſque ſole per orbem Lumen ſuum diffundit, eundemque perluſtrat, anſam præbuit, quare hîc de *Lapide Bononienſi Lucifero* ſcripſerim. Hinc factum, ut relicta methodo vulgari (qua res quælibet pertractatur ſuo Nomine, Definitione, Genere, diffirentia, Cauſis & ſimilibus locis communibus) *Phoſphorum hunc Hermeticũ Cl. Balduini*, paucis conſtantem paginis, verbotenus *Lapidi meo Bononienſi Lucifero, tanquam Dignitate præcellentiorem, prepoſuerim* inſtar alicujus textûs, qui comparatione inſtitutâ cum re alterâ pertractari paucis debeat. Ita enim verba Clariſſimi Auctoris à benevolo Lectore eò melius

lius perlegi & perſpici poſſunt, cum de proprietatibus *Lapidis noſtri Bononienſis luciferi*, quas obtinet communes *cum Phoſphoro Hermetico*, egero. Novi enim, non omnes, ad quos libellus hic meus pervenerit, *Cl. Balduini Aurum Auræ, Phoſphorũque ejus Hermeticum* poſſeſſuros. Sic ſpero futurum, ut facta collatione inter duo hæc luminaria, ſedulus Naturæ ſtudioſus, ulteriùs inquirere, ac tandem veritatem indagare poſſit: id quod primarius cujuscunque rei ſcopus ac finis eſſe debet. Quapropter poſtquam *Clar. Balduini Phoſphorum* præfixero, ſtatim comparationem Lapidis Bonon. luciferi cum Phoſphoro Hermetico aggrediar, & facta partitione libelli mei, agam *in prima ſectione* de proprietatibus luciferis, quibus noſtri Duo Phoſphori ad invicem congruant, aut differant,

& quid peculiare Phoſphorus Hermeticus poſſideat diverſum à lapide Bononienſi, & viciſſim hic ab altero. *In ſectione altera* agetur de ipſo Lapide Bononienſi, & in genere, & in ſpecie: nempe de ejus Inventore, loco natali, de aliis rebus, quæ in dicto loco reperiuntur, de differentiis Lapidis, cauſis & quidquid breviter diſſeri de Lapide Bononienſi per modum Enchiridii poterit, relinquendo *Clar. Liceto* & aliis ſua, quæ de Lapide hoc, ejusque cauſis, more Peripateticorum, fuſius pertractarunt.

PHOS.

PHOSPHORUS
Hermeticus,
Sive
MAGNES
Luminaris
CHRISTIANI ADOLPHI BALDUINI, S. R. I. Academ.
Nat. Curioſor. Colleg. Cognom. Hermetis.

C. D.

Luce nihil pulchrius, nihil ſuavius, nihil admirabilius. Abſq; hâc ſi eſſet, Mundus ipſe pulcher non eſſet. Hinc iidem lucis natales, qui Univerſi. Primus Mundi Ornatus, prima perfectio Lux fuit.

Eſt autem Lux quædam ſcintillans, ſi non in omnibus, tamen plurimis corporibus naturalibus, & ex iis quaſi effluens: uti in Scolopendra, inſecto illo, (Naſſel/) *quod in tenebris lucet, vid.*

P. Athan. Kircher. lib. 1. part. 5. Art. Magn. c. 6. §. 5. *in Leone, Equis, Tauris, Lupis, Agnis, Canibus, Vulpibus, Fele, Hyæna, avibus, piſcibus, muribus, ſerpentibus &c.* D. Th. Barthol. lib. II. c. 2. & ſeqq. *ex quibus præ reliquis Lampyrides conſpicuæ,* D. Petr. Joh. Faber in Pallad. Spag. cap. 17. p. m. 165. *& Cicindelæ,* d. Kircher. in Arte de luce & Umbra l. I. c. 6. *in plantis, ut in Fungo ſtellato & Baara, nec non in Lignis putridis, imò in carne vervecina, nocte inſtar multarum Lampyridum lucente, Ref.* Dn. Petr. Borell. Hiſt. & Obſ. Medico-Phyſ. Centur. 1. Obſ. 3. *in nobili puella gratioſiſſimæ formæ, quæ dum capillos, pectine implicatos, diſſolveret, flammas velut ardẽtes cœlo ſtellas è capite in ſinum excuſſit.* Joh. Nierenberg. l. 1. c. 7. Hiſt. Nat. peregr. *in Ventrali mulieris ſcintill. quod vidit* Baco Verulamius de naturali & Univerſali Philoſophia, *in aqua marina, quæ multum ejicit lumen.*

men. Dn. Nicol. Papin. in tract. Gallico, de la Lumiere de Mer. & Dn. Monconys in T. I. Itin. Luſit. p. 13. *in Gemmis & Lapidibus, e. g. in Carbunculo, qui omnium ardentium gemmarum principatum habet*. Iſid. lib. 16. c. 13. Plin. l. 2. c. 8. Anſelm. Boot. Gemm. Hiſt. l. 2. c. 8. *licet ſint perdocti Viri, qui* (*ſatis ſpecioſè*) *ullos dari Carbunculos lucenteſvè gemmas pernegant*: Boët. de Boot Gemm. & Lap. Hiſt. l. 2. c. 8. Joh. de Laet. Capite ſuo de Carbunculis & Rubinis. Muſeum Wormian. c. 17. p. 103. *Sed lege* Benevenuto Cellini nell' Arte del Gioiellare lib. 1. p. 10. *In Adamante Dn. Clayton*. Dn. Rob. Boyl. Nob. Angl. Enarrat. quar. Obſerv. de dicto Lapide p. m. 433. *& in ſimili Adamante, quem ope aquæ, paulò plus quam tepidæ, eò reduxit, ut luceret in obſcuro, dict*. Autor *in* ſpecim. de Orig. & Virt. Gemm. p. m. 124. *in Lapide* Bononienſi, *qui, certâ ratione præpara-*

tus Lucique expoſitus,eam ita imbibit, ita tenaciter eam ſibi incorporat,ut,ſi loco tenebroſo ex theca depromtus exponatur,conceptā lucem conſervatamque non ſecus, ac vivos carbones, non ſine intuentium admiratione, diffundat.vid. Dn.Olaum Worm. in Muſeo cap.5.p.m.46.& Dn.Fortunium Licetum, *qui ex profeſſo hoc egit. Invenitur ejus Minera apud* Toloſā, *ubi lapides Aluminis,vulgò* Alume de Rocca,*fodere ſolent,doc.* P. Kirch.in Arte Magnet. Lib.3. part.4. quæſt. 2.p.m. 463. 464. & 469.

Hinc ſtatuit Dn.Joh.Bapt.Helm. in Tract. Magnum Oportet.fol.m. 97.n.35. *Lumen eſſe reverà Ens extra Lucem,* Nam, *ſcribit,* penes me aſſervo Silicem, quem ſi ad aërem, Sole exiſtente ſupra horizontem, expoſuero, ad ſpacium trium vel quatuor ſaltem pauſarum, ac inde ad obſcurum locum detulero, ſervat

vat conceptum Solis lumen, ad aliquod ſimile fortaſſis ſpatium.

Quæ dum mecum aliquotiens ponderarem, cœpi eadem operâ & de Lapide Luminari cogitare, & annon idem ex Materiâ noſtrâ Vniverſaliſſimâ poſſit parari. Quò quidem me paſſus Rationes iſtas adducere ſum: quod eidem Philoſophicum Ignem ſcirem ineſſe: nec, qui impoſſibile id ſtatuerent, meminiſſem: quodque pes, ut ſic dicam, caputque eſt, ſcripſiſſe de N. legeram Dn. D. B. (cujus penes me MSC. aſſervo:) ſoluto in Menſtruo Phil. à ſe ☉, Menſtruum nihil quicquam de Colore mutaſſe: noctu autem, ſpeciem ardentiſſimi aut lucidiſſimi luminis præbuiſſe, ita, ut ad fulgorem ejus, non videri tātùm omnia diſtinguique clariſſimè, ſed & minutiſſimi characteres legi poſſent ac ſcribi, non aliter, ac ſi candelas, hinc indè diſpoſitas, quis accenderit.

Itaque ante paucos admodùm dies, cùm in conficiendo Alkaheſt *ſtudium*

atq; operam poſuiſſem, deſtillatione peractâ Retortam vitream, frigefactā, intùs deprehendi lucere, candentis ferri in modum, effectamque Lapidem Luminarem. Credibile erat, præstitiſſe, quod videram, meum Alkaheſt; *qui penetraſſet. Mirabilitatem verò Naturæ! Vndè magis idoneum, isti Partui, non occurrit, in præſens quod imponerem, Nomen, quàm quod fronti præſcripſi,* PHOSPHORUS HERMETICUS, *ſivè* MAGNES LUMINARIS. *Inde enim mihi videor obſervaſſe.*

(.) Phoſporum istum interdiu ex Luce Solis (parùm intereſt, nubilum diei ſit, an ſerenum,) intra pauca horæ unius minuta, ſplendorem adeò attraxiſſe, uti igneus planè atque ſcintillans, non ſine maxima omnium admiratione, adpareret. Vnde colligere licet, & Lunam eôdem modô Solis ſplendorem continere. Vt in mentem poſſit venire, Philoſophos veteres Subjectum

jectum ſuum Catholicum, ex quo Phoſphorus hic conficitur, eâ causâ Lunariam *nuncupaſſe. Eſt hic ille ignis cœleſtis, quem* Japeti *filius*, Prometheus, *Minervæ conſilio, clàm è cœlis ſuſtulit. Ignis ille inviſibilis* Zoroaſtris *&* Heracliti, *de quo* Calcidius. *Hinc Spiritus igneus* Mercurii Triſmegiſti *& aliorum Veterum.*

(2.) *Quantula Lux candelæ accenſæ? Et reconditus tamen in iſthoc* Phoſphoro *meo ignis attrahit Lumen, vel atomos igneas, efficiturque ipſe ut luceat. Etiamſi non admoveatur candelæ propiùs. Quô experimentô Doctrinam de Atomis ſtabiliri liceat.*

(3.) *Quùm non ignorarem, Magneticã Acum in vitro, (etiam evacuato,) à Magnete communi extra applicato cieri: & ipſe, avidus cognoſcendi, Luminarem meum Magnetem vitro incluſi: qui nihilominus, ex Luce Solis & Candelæ accenſæ, id quod debuit facere,*

cere, Lumen attraxit. Vnde meridiano Sole clarius patet, vitrum poros habere; quod non furtivè tantùm ingredi ſubtiliſſimus aër, egredique; ſed & materiale lumen penetrare valeat, P. Gaſp. Schotto *autore:* in Tech. Curioſ. l. 4. c. 5. Scrut. 1. §. 2. *vide &* Obſ. 62. Dn. Olai Borrichii in Actis Medic. & Phyſ. Dn. Barthol. Anno 1671. & 1672.

(4.) *Non hic, albo parieti admotus, meus* Phoſphorus *tantùm in tenebris ſplendet; ſed & illuſtrat & lumen ſpargit: Lunæ exemplô, quæ & ipſa mutuatitium à ſole lumen orbi impertit.*

(5.) *Equidem repoſitus in abdito aliquandiu* Phoſphorus, *lumen adſcititium ſuum velut deponit; quod, veriſimile eſt, ad Solem videlicet, Mare igneum illud, (quem* Dn. Seb. Wirdig in Nov. Medic. Spir. l. 1. c. 27. § 4 *vocat,) aut ad aërem interim remigrare. Cæterùm redditus Luci publicæ,*

blicæ, aut Candelæ ſaltim accenſæ, repetit, quem depoſuerat antè, ſuum ſplendorem. Quod, quotiens libuerit, præſtiturus ſanè hic tibi, ac in perpetuum quidem, eſt.

(6.) *Immiſi, cùm ſe inluſtrem ille maximè præbuiſſet, in Vitrum, ſpiritu* ⦶ *plenum*, Phoſphorum *meum. Cæterùm tantum abeſt, ut de ſplendore ſuo amitteret quicquam, uti potiùs idem iſti, velut anteà; duraret.*

Extraxi autem (7) *ſiccatumque in occulto ſivi latére, ut amitteret, quod ſibi luminis peperiſſet. Quô factô, incluſi ipſum eô, quô dixi, modô, denuo Vitro, frigidâ pleno; de lumine certior futurus; quod, exiſtimabam, ex ſereno aëre attracturum iterùm eſſe. Nec ſpes fefellit. Continuò enim fulgorem igneum, qualis cùm ſummus eſt, eſſe ſolet, aſſumere ille: ut ſic liquido indè, putem, conſtare, neque incluſum ei Philoſophicum ignem, neque attra-*

ctum ſplendorem, tantum virium frigidæ eſſe, quæ extinguat impediatque.

(8.) At enim iterùm ille Phoſphorus *meus, poſt id factum, ad priora rediens, poſuit lumen, de quo totiens nobis hactenus ſermo. Igitur calidæ fornaci impoſitus, experiri volui, repetiturus num eſſet. Et ſanè repetiit, cœpitque, velut anteà, radiare, utut, ubi ſtatuiſſem, expers lucis eſſet conclave.*

Venit hinc in opinionem, (9.) Luminarem iſtum Magnetem, quod non alieno tantùm lumine gaudeat, proprio ſed & ipſum igne lucere. At non, niſi externô aliquô excitaveris priùs. Eâ ferè ratione, quâ candens ferrum inſito ſibi lumine fulget, ſed quod ab igne accenſum ſit. Sicut etiam illuſtratio Lunæ non reflexione aliquâ, ſed accenſione fieri amat.

Vti igitur genuina hujus lꝫminis detur ratio, ſuppono (10.) *aërem à Sole, vel igne, illuminatum vapore quodam*

ſubti-

ſubtiliſſimo & Luci concipiendæ aptiſſimo refertiſſimum eſſe. Nam Lux in lucido manet, lumen à luce egreditur. Lux in Sole, lumen in eëre. Lucidus Sol, illuminatus eër eſt; vel ſecundum Paradoxon 7. Dn. Wirdig. lib. 1. c. 7. *Ignem Lucem, Lumen eſſe ſpiritus; Igitur.*

(11.) *Quod in* Phoſphoro *meo Philoſophicus ſine dubio ignis Centri vicem impleat, induatq́; indolem quæ Magnetis eſt: non hinc fieri nequit etiam, quin, ob mutuum ille conſenſum, ignem eum, ſive ſplendorem, quem radians Sol ac ignis item jacit, ſpirat & ſpargit, rapiat & ex inopinato ſumat.*

Quemadmodum ergò (12.) *plurima,* Phoſphori *hujus* Hermetici *beneficio Mirabilia poſſe exhiberi, (quæ excogitare, cuivis, pro eâ, quâ eſt ingenii ſagacitate, integrum ſit, ego habeo ſic prorſusq́; animum meum induco: ita cumprimis tentandum*

(13.) *Iſtud fuerit : Annon ex ejuſdem principio, puta,* Alkaheſt, (*quem in centrum redactum ignem, opinor, rectè dixero*) *ignis antiquorum perpetuus* (*quô de deſperaſſe* Kircherum, *dubitare non ſinunt, quæ* Mundo ſubterr. l. 8. ſect 3. p. m. 71. *prodita ab Eodem legimus* :) *reſtitui poſſit commodè; quem in rerum olim extitiſſe natura, tot opinatiſſimorum Auctorũ loca teſtantur. vid. inter cætera* Dn. Fortun. Licet : de Lucern. antiquor. lib. 1. c. 1. Dn. Erneſt. Burggrav. in Biolychn. Dn. Daniel Sennert. capite de longâ inediâ. Alexand. Taſſon. in Quæſitis lib. 1. q. 26. Hermolaus Barbarus l. 5. in Corollar. M. Zuer. Boxhorn, in Quæſt. Rom. p. m. 49. Panciroll. Rer. Memor. deperdit. part. 1. Tit. XXXV. p. 124.

Quid? quòd perſuaſiſſimum nobis (14.) *eſt : Lapidem Philoſophicum,* (*qua-*

(*qualem quidem proditurum è Materia univerſaliſſimâ ſperamus,*) *cùm ſit, præter incluſum Centro ignem, nihil, pari modo, & indeſinenter quidem, emiſſurum lumen neceſſariò eſſe. Quanquam in omnibus Philoſophorũ libris, quos quidem videre mihi contigerit, nec vola ejus, nec veſtigium extet; præterquam in eo, quod, de Itinere ſuo, quem dedit*, Fridericus Gallus, *manu exaratum; legi nuper. Conveniſſe ſe, ait, quem, quod à reliquo cœtu viventium religio ſua hominem abduxiſſet, Anachoretam vocamus.* P. Michael *dicebatur: Et erat aliàs nobili* Trautmansdorffiorum *genere oriundus. Monaſterium quatuor milliarium ſpatio diſtans* Landsbergâ. *Hic vero ſe vidiſſe imprimis mirificam rem! Oſtendiſſe enim hunc ſibi ſecretò* Tincturam, *magnitudinem ſi ſpectes, non multùm fabam excedentem, eamq́ majuſculam. Colorem autem eum fuiſſe,*

SYL

con

Procemiu
Phoſphoru
Magnes Ur

Sect. I. C. I. D
dis Bonon
Hermetico

C. II. De P
excellentio
quâ lapiden
videtur.

C. III. De q
pidis Bon.
propriâ &
Hermeticus
dere.

SECTIO PRIMA
CAPUT I.
De Virtute Lucifera Lapidis Bononienſis cum Phoſphoro Hermetico *Cl. Balduini* communi.

P*Rima* Clariſſ. Balduini *Obſervatio de Phoſphoro ſuo Hermetico eſt hæc* : quod interdiu ex ce ſolis ſplendorem attrahat : *pluribus in præfixo Phoſphoro legi terit.*

Hæc qualitas cum Lapide Bononiſi noſtro penitus eſt communis. Poſtam enim lapis noſter legitimè eſt lcinatus, aëriq́; diurno expoſitus, c aër ſit nubibus obſcurus, ſive eam expers & radiis ſolaribus pervi, brevi temporis momento is lumen ole mutuatur, attrahit, atq́; in ob o illud oſtentat. Vnde lapis noſter

iſſe, qui & Granati *lapidis eſſe ſolet, quales è Bohemiâ adferuntur non pauci. Præcipua ipſi dos, ſplendor. Lampadem crediidiſſes, in vitro ardentem.*

Digniſſima certè res, in quâ inveſtigandâ & exponendâ ponamus ſtudium & operam. χαλεπὰ τὰ καλά. *Exerceant ingenii ſui vires, in hoc admirabili opere, honoratiſſimi Dnn.* COLLEGÆ *mecum, & improbis laboribus negotii difficultatem ſuperent. Vtilitatem maximam cum pari gloriâ conjunctam ex opere perfecto reportabunt.*

FINIS.

SECT.

SECTIO PRIMA
CAPUT I.
De Virtute Lucifera Lapidis Bononienſis cum Phoſphoro Hermetico *Cl. Balduini* communi.

PRima Clariſſ. Balduini *Obſervatio de Phoſphoro ſuo Hermetico eſt hæc*: quod interdiu ex luce ſolis ſplendorem attrahat: *uti pluribus in præfixo Phoſphoro legi poterit.*

Hæc qualitas cum Lapide Bononienſi noſtro penitus eſt communis. Poſtquam enim lapis noſter legitimè eſt calcinatus, aëriq; diurno expoſitus, ſive aër ſit nubibus obſcurus, ſive earum expers & radiis ſolaribus pervius, brevi temporis momento is lumen à Sole mutuatur, attrahit, atq; in obſcuro illud oſtentat. Vnde lapis noſter

*iſſe, qui & *Granati *lapidis eſſe ſolet, quales è Bohemiâ adferuntur non pauci. Præcipua ipſi dos, ſplendor. Lampadem credidiſſes, in vitro ardentem.*

Digniſſima certè res, in quâ inveſtigandâ & exponendâ ponamus ſtudium & operam. χαλεπὰ τὰ καλά. *Exerceant ingenii ſui vires, in hoc admirabili opere, honoratiſſimi Dnn.* COLLEGÆ *mecum, & improbis laboribus negotii difficultatem ſuperent. Vtilitatem maximam cum pari gloriâ conjunctam ex opere perfecto reportabunt.*

FINIS.

SECT.

SECTIO PRIMA

CAPUT I.

De Virtute Lucifera Lapidis Bononienſis cum Phoſphoro Hermetico *Cl. Balduini* communi.

PRima Clariſſ. Balduini *Obſervatio de Phoſphoro ſuo Hermetico eſt hæc:* quod interdiu ex luce ſolis ſplendorem attrahat : *uti pluribus in præfixo Phoſphoro legi poterit.*

Hæc qualitas cum Lapide Bononienſi noſtro penitus eſt communis. Poſtquam enim lapis noſter legitimè eſt calcinatus, aëriq́ diurno expoſitus, ſive aër ſit nubibus obſcurus, ſive earum expers & radius ſolaribus pervius, brevi temporis momento is lumen à Sole mutuatur, attrahit, atq́ in obſcuro illud oſtentat. Vnde lapis noſter

iſſe, qui & Granati lapidis eſſe ſolet, quales è Bohemiâ adferuntur non pauci. Præcipua ipſi dos, ſplendor. Lampadem credidiſſes, in vitro ardentem.

Digniſſima certè res, in quâ inveſtigandâ & exponendâ ponamus ſtudium & operam. χαλεπὰ τὰ καλά. *Exerceant ingenii ſui vires, in hoc admirabili opere, honoratiſſimi Dnn.* COLLEGÆ *mecum, & improbis laboribus negotii difficultatem ſuperent. Vtilitatem maximam cum pari gloriâ conjunctam ex opere perfecto reportabunt.*

FINIS.

SECT.

SECTIO PRIMA
CAPUT I.
De Virtute Lucifera Lapidis Bononienſis cum Phoſphoro Hermetico *Cl. Balduini* communi.

PRima Clariſſ. Balduini *Obſervatio de Phoſphoro ſuo Hermetico eſt hæc*: quod interdiu ex luce ſolis ſplendorem attrahat: *uti pluribus in præfixo Phoſphoro legi poterit.*

Hæc qualitas cum Lapide Bononienſi noſtro penitus eſt communis. Poſtquam enim lapis noſter legitimè eſt calcinatus, aëriq; diurno expoſitus, ſive aër ſit nubibus obſcurus, ſive earum expers & radiis ſolaribus pervius, brevi temporis momento is lumen à Sole mutuatur, attrahit, atq; in obſcuro illud oſtentat. Vnde lapis noſter

iſſe, *qui & Granati lapidis eſſe ſolet*, *quales è Bohemiâ adferuntur non pauci. Præcipua ipſi dos, ſplendor. Lampadem credidiſſes, in vitro ardentem.*

Digniſſima certè res, *in quâ inveſtigandâ & exponendâ ponamus ſtudium & operam.* χαλεπὰ τὰ καλά. *Exerceant ingenii ſui vires*, *in hoc admirabili opere, honoratiſſimi Dnn.* COLLEGÆ *mecum, & improbis laboribus negotii difficultatem ſuperent. Vtilitatem maximam cum pari gloriâ conjunctam ex opere perfecto reportabunt.*

F I N I S.

SECT.

SECTIO PRIMA
CAPUT I.
De Virtute Lucifera Lapidis Bononienſis cum Phoſphoro Hermetico *Cl. Balduini* communi.

PRima Clariſſ. Balduini *Obſervatio de Phoſphoro ſuo Hermetico eſt hæc*: quod interdiu ex luce ſolis ſplendorem attrahat: *uti pluribus in præfixo Phoſphoro legi poterit.*

Hæc qualitas cum Lapide Bononienſi noſtro penitus eſt communis. Poſtquam enim lapis noſter legitimè eſt calcinatus, aëriq́ diurno expoſitus, ſive aër ſit nubibus obſcurus, ſive earum expers & radiis ſolaribus pervius, brevi temporis momento is lumen à Sole mutuatur, attrahit, atq́ in obſcuro illud oſtentat. Vnde lapis noſter

ſter quodammodo Nomen Lunariæ *quoq; promereri videtur, cum æquè ac luna ſuum lumen à Sole adſciſcat. Præſtat autem noſter lapis Bononienſ: hanc vim luciferam ſolùm à Sole, exiſtente eo ſupra Horizontem, ſive dies ſit ſerenus, ſive obnubilatus, quemadmodum ego quidem expertus ſum. Clariſſimus autem* Poterius *lib.* 2. *Pharmac. Spagyr. c.* 27. *& ex eo* Fort. Licetus, *Lith. c.* 5. *&c. aſſerunt, lapidẽ hunc à Luna quoq; ſuum recipere lumen, unde à quibusdam dicatur Lapis Lunaris.*

Ego vero, etſi tantis Viris reclamare nolim, cum multum in modo præparandi ſeu calcinandi lapidem ſitum ſit, alterq; lapis alterum virtute Lucifera ſuperet, ut hac ratione poſſibile ſit, aliquos lapides Bononienſes etiã à Lunæ aſcititia luce lumen acquirere, atq; in tenebris illud repræſentare; ſæpius

ta-

tamen experimentum cepi ex meis lapidibus calcinatis, quos noctu, ſereniſſima exiſtente tempeſtate, ad lucem lunæ mutuatitiam expoſui, cum jam Luna penitus eſſet plena, ut explorarē, utrum tunc quoq; lumen imbiberent è luna; verùm lapides iſti optimè præparati & luciferi tunc temporis nihil quidquam ſplendoris aut lucis retulerunt in obſcuro, etſi fruſtra per totam noctem ad Plenilunium clarum experimenta feciſſem. Mane vero ſummo, ſimul ac Apollo relicta Aurora Horizontem attigerat, lapides iſti ſub dio collocati, rurſum in obſcuro lucere incipiebant, ſatis clarè, inſtar ferri candentis, aut carbonis, colore miniaceo rubro: argumento non invalido, Solem eſſe ſcaturiginem ignis ac lucis: ſicuti hoc ipſum aliis conſtat argumentis.

2. *Secunda Obſervatio Clariſſ. Balduini eſt*, quod ejus Phoſphorus Her-

Hermeticus vel ad parvulam candelæ flammam lucere deprehenſus fuerit. *Tantus lapidis Bononienſ. Magnetiſmus tam facile lucem ab imbelli candelæ flamma concipiendi, à me non fuit obſervatus, cum illum ad ellychnii flammam nunquam admoverim. Hoc autem experimento deprehendi, cum locaſſem illum prope ignem focalem, ubi erat multa flamma cum prunis igneis: ſic repoſitum, poſt moram aliquam in pileum, vel locum obſcurum, reddidiſſe parvum lumen, vix ſenſibile. Vnde poſſibile eſt, eum quoq; à candelæ flamma lucem mutuari & tanquam accendi poſſe. Idem hoc* Clar. Licetus *in ſuo Lith. c.4 approbare videtur, inquiens:* lapidem Bononienſem etiam à flamma facis ardentis lucem concipere, *& hinc quibuſdam* lunam terreſtrem *dici.*

Colligitur hinc, lapidem Bononienſ.

æq;

æq; ac Phoſphorum Hermeticum lucem poſſe concipere ab igne focali & terreſtri, & ideo hæc Duo luminaria etiam hac in parte quodammodo convenire; differre tamen inter ſe virtute concipiendi: quod lapis Bononienſis difficiliùs; Phoſporus autem Hermeticus faciliùs lumen ab igne hauriat.

3. *Tertia Clariſſ. Auctoris Obſervatio hæc eſt*, quod ejus Phoſphorus Hermeticus, vel vitro incluſus, nihilo ſecius lumen ex luce Solis & candelæ accenſæ, attraxerit. *Idem experimentum feci & ego in lapide Bononienſi, qui à me in vitrum poſitus, & ita clauſus radiis ſolaribus expoſitus, lumen de ſe ſparſit in loco tenebricoſo. Vnde Auctor noſter poroſitatē vitri probare nititur. Conveniunt igitur hac in re quoq; noſtri duo Phoſphori.*

4. *Quar-*

4. *Quarta obſervatio præfati Dn. Auctoris eſt*, quod ejus Phoſphorus, non tantùm albo parieti admotus, in tenebris ſplendeat: ſed etiam parietem illuſtret, & inſtar lunæ, terram illuminantis, lumen quoq; de ſe reddat. *Noſter lapis Bononienſis, etſi ſubjectum tenebricoſum, in quo ille lumine plenus collocatur, non valde illuſtret, uti Phoſphorus Herm. album parietem; in pileo tamen repoſitus, ubi chartam albam quoque locavi, lumen quamvis debile & vix ſenſibile circum ſeſe effudit, adeo ut ſubjectum ſive fuerit pileus, ſive charta, exactè potuerit dignoſci. In albo autem pariete non inſtitui experimentum.*

Conveniunt igitur quodammodo & in hac re Phoſphorus Hermeticus & lapis Bononienſis, quod nempe ambo de ſeſe, in diſtans, poſſint effundere lumen, quamvis hic remiſſiùs; ille autem fortiùs.

5. Quin-

5. *Quinta Obſervatio* Cl. Balduini *de ſuo Phoſporo Hermet. eſt*, quod ille aſcititium ſuum lumen per morulam interjectam iterum deponat. *Idem hoc in lapide contingit Bononienſi, cujus lumen, ab aëre ambiente claro conceptum, non diù in ſubjecto ſuo permanet, ſed iterùm poſt aliquam moram tenues evaneſcit in auras, reditq́ȝ eò, unde venerat: repetit autem lumen, quoties iterum luci exponitur publicæ, non tamen perpetuo retinet. Sic ambo Phoſphori conveniunt prædictis quinq́ȝ modis, quibus comparari inter ſeſe poſſunt. Deniq́ȝ ſunt alia, quibus conveniunt, de quibus ſuo loco.*

CAPUT II.

De Phoſphori Hermet. excellentiore virtute lucifera, quâ lapid. Bonon. ſuperare videtur.

AT incomparabilia, nec quicquam

 com-

communia, inter Lapidem Bononienſem & Phoſphorum Hermet. ratione virtutis luciferæ, videntur ea, quæ Clariſſ. Balduinus Obſerv. 6. 7. & 8. *habet nempe:* quod Phoſphorus ejus Hermet. lumine ſolari prægnans, in vitrum Spiritu nitri plenum conjectus, nihilominus lumen in obſcuro de ſe ſparſerit. *Deinde* quod ex iſto liquore extractus, iterumque exſiccatus in occulto, ut lumen amitteret, rurſumque poſitus in vitro frigidâ pleno & expoſitus luci diei, fulgorem igneum nihilo ſecius iterum attraxerit vel in ipſâ frigidâ. *Deniq;* & quod exemtus rurſum ex frigida exſiccatusque & in occulto orbatus ſuo lumine, calidæq; fornaci impoſitus, lumen ſuum repetierit q oq; in ipſâ fornace, licet camera fuerit obſcura & lumine penitus orbata. *Forſan vim luciferam à calore*

lore fornacis recepit Phoſphorus ille, qui ab aëre ambiente obſcuro Cameræ non poterat eam acquirere.

Admiranda ſane talia, nempe, quod lumen clariſſimum alicui ſubjecto inhærens, & quod non tantum ſummâ ignis vi, ſeu calcinatione, & calorem & lumen abſconditum retinuerit: verùm etiam ab externâ ignis, ſive ſolaris, ſive terreſtris, luce, tanquam de integro, calore & lumine accenſum & exaltatum, ejus calor & lumen frigidâ, vel alio liquore, non extinguatur, ſed ſuum vigorem, calorem, lumenq́; retineat illæſum, ſalvum & integrum. In hiſce omnibus, inquam, Phoſphorus Hermeticus ſuperare videtur noſtrum Lapidem Bononienſem. *Quamvis fatear, me talia, experiundi gratia, nunquam aggreſſum fuiſſe, aut de iis, experimento indagandis, ullas ſuſcepiſſe cogitationes. Arbitror tamen, lapidem*

noſtrum, in liquore, aut frigidâ, ſubmerſum, ideò non lucere, quod noverim illum, vel calcinatum, facilè aquâ rurſum imbibere, quoniam ante ſui præparationem & calcinationem, in pulverem ſubtilem teritur, & aquâ miſcetur. Vtrum verò Phoſphorus Hermeticus, aquâ ſubmerſus, eam quoq; in ſe abſorbeat, vel minus, Clar. noſter Auctor *declarabit. Itemq; experientia, rerum magiſtra olim nos erudiet, utrum talia Lapis noſter Bononienſis præſtare quoq; poſſit, nec ne. Interim tamen, quia nihil hujus admirandæ qualitatis luciferæ, de Lapide Bononienſi, poſſum affirmare aut prædicare, quam hoc loco* Cl. Balduinus *de ſuo Phoſphoro Hermetico protulit: ideoq; brabéũ auferat jam Phoſphorus ille, cedatq; ei noſter Lapis Bononienſis, quem olim tantopere admiratus fuit, & cui ſimillimum, quoad virtu-*

tem

tem luciferam, in natura dari Clariſſ. Licetus Lith. c. 24. & paſſim, *pernegat. Verùm dies diem docet: & ſicuti almus Sol, ſingulis diebus, ſingula producit, aufert, redintegrat: ita definitis ſuis ſeculis, abditas naturæ artes, ex ignorantiæ abyſſo producunt, ablatasq́; reducunt Apollinis Filii, Hermetisq́; nepotes, queîs*

De meliore luto finxit præcordia Titan.

Cæterùm quæ Clariſſ. noſter Auctor *loco* 9. 10. 11. 12. 13. & 14. *ponit, ea, ad vim Magnetis univerſalis luciferam, non ſpectant, ſed vel ejus cauſas, vel alias res beneficio ejus Phoſphori Hermetici inveniendas.*

CAP. III.

De Qualitate Lucifera Lapidis Bonon. quoad colores ſibi propriâ & quam Phoſphorus Hermet. non videtur poſſidere.

P*Lures igitur proprietates, ratione Virtutis luciferæ, communes habet Lapis noſter Bononienſis, cum Phoſphoro Hermetico* Clariſſ. Balduini, *non tamen præcipuas & excellentiores.* Ratione *autem* colorum lucis videtur ſibi aliquid peculiare & proprium vindicare Lapis noſter. *Nam licet ordinarius color luminis in utriſq; luminaribus ſit, inſtar ferri candentis, aut carbonis ignei, nimirum ruber, uti minium; obſervavi tamen quoq; Lumen in eo cærulei coloris, inſtar viridis æris, aut Cicindelæ, vel Sulphuris ardentis, candelæve jam jam ardere incipientis. Hoc ipſum*

quoq;

quoq́ obſervaſſe Clariſſ. Montalbanum Prof. Bononienſ. (*quem ex Cathedra olim differentem audivi, magnâ* Viri eruditiſſimi *familiaritate uſus*) Clariſſ. noſter Licetus in ſuo Lith. c. 27. *oſtendit, inquiens:* Clariſſ. Montalbanus quoad colores, tres obſervavit differentias, tùm vividi luminis, in rubro ſaturo veluti carbone, ferrove candente: tum ſubcaruleam, vix Sulphuris levem flammam : tùm rariſsimas igneas quaſi favillas. *Eſt autem color ille cæruleus vel ſecundum* Montalbanũ *ſub-cæruleus, viriditate aliqua mixtus, qualis in viridi ære,* ♀, *& Vitriolo Veneris &c. eſſe ſolet. Deinde ſemel tantum mihi contigit videre, in Lapide quodam Bononienſi calcinato, lumen ex rubro obſcurè candicans. Hunc arbitror eſſe quem* Clar. Montalbanus *deſcripſit ita, quod rariſſimas referat igneas quaſi favil-*

 las.

las. Hi Duo colores, nempe cæruleo-viridis, nec non candicans, ut favillæ, non ſunt à Clariſſ. Balduino *annotati* in ſuo Phoſphor. Herm. *unde præſumitur, illius Phoſporũ his carere coloribus. Etſi negare nolim, quod Clar. Auctor,* Aurum Auræ *ſuum hiſce coleribus aliquando (ſi ſtudium in hac re & operam velit locare) tingere poſſit, ut ejus lumen de ſe tales, in obſcuro, reddat colores.*

CAP. IV.

De Cauſis Colorum Luminis, in Lap. Bononienſi & Phoſphoro Hermetico.

C*Auſis igitur colorum proximas in lumine Lapidis Bononienſis ut leviter inquiramus, ſervabimus ordinem colorum triplicem, in noſtro Lapide Bonon.* à Clariſſ. Montalbano *Obſervatum*

Primus *igitur ordinarius & præ*

præcipuus color *luminis in Lapide noſtro, cum Phoſphoro Hermetico communis, eſt* ruber ſatur, *qualis in carbone & ferro candente ſolet eſſe: hunc ſi* ſubſtantialem, *juxta uſuales pictorum colores nominare velis, quo ignẽ vulgarem, carbones aut ferrum candens in tabula repræſentare nituntur, minium, vel ex Cinnabari & Auripigmento vel plũbagine lutea mixtum colorem, minio ſimilem, nomines neceſſum erit. Vnde igitur hic in igne vulgari color ruber-aureus? A fonte, reſpondeo, omnis ignis, caloris & coloris,* almo *ſcilicet* Sole, *ſiderum rege, auricomo Apolline. Hic ſuo fovente calore, aureoq́ colore cuncta penetrans & permeans, Sulphuris ſui aurei rubri qualitatem rebus cunctis, ad tale Sulphur ſuſcipiendum aptis, impertit: unde ex iis flamma iterum excitata tali reſultat colore, qualis ingeneratus*

illis atq; impreſſus antea fuerat: in flamma quidem aureus lucens, in carbonibus autem cineribusq;, miniaceus & ruber. Veriorem qui producere poteſt cauſam hujus in luce & igne coloris, ejus veſtigia lubens ſequar.

Secundus *color in lumine lapidis noſtri mihi* cæruleo-viridis; Clariſſ. *autem* Montalbano *ſubcæruleus eſt. Hunc à Sulphure & Vitriolo Veneris provenire ſtatuo.* Alma Venus; *antiquorum Phoſphorus, Heſperusq;: Apollinem nunc præcedens, nunc ſequens: Diei nuncia noctisq;. Si ab hac ornatus noſtræ terrenæ Veneris profluere debeat, veſtiri ac indui eam habitu cæruleo-viridi (uti in ea deprehenditur) neceſſe erit. Hæc ſua obtinet ſubjecta, quæ tali colore inficit, nunc magis, nunc minus. In noſtra Venere eſt Sulphur & Vitriolum cæruleum exuberans: & in Sulphure & Vitriolo cæruleo eſt*

quoq;

quoq; Venus. Hæc ignis aërisq; lucidi amantiſſima eſt, adeò, ut nullus ferè ignis accendatur, qui ante multam flammam, ſtatim in ſui exordio, colorem cæruleo-viridem, Sulphuris accenſi in modum, non referat. Imò baſis cujuscunq; flammæ, ſive ſit ellychniũ, ſive lignum, ad latera ſua hunc exhibet colorem. Inficit ♀ omnes liquores ſuo æruginoſo ſapore & colore: imò ipſum replet aërem odore & colore. Sal armoniacum factitium noſtrum, in ignem conjectum, flammam exhibet cæruleo-viridem, quem colorem, ex vaſe cupreo, inquo Sal armoniacum erat confectum, contraxerat. Sic in Officinis ferrariis vel laboratoriis Chemicis, ubi vel tantillum Veneris, aut Sulphuris aut Vitrioli fuit carbonibus immixtum, flamma ſubinde eminet ſubcærulea. Ipſum cuprum in igne patente flammam hoc colore ditat. Et quod admirandum

eſt, ſi flammam candelæ per ſiphunculum, quo aurifabri argentea ſua Opera, beneficio borracis vel alterius medii, ad invicem conſolidare ſolent, in rem cupream, Sulphure aut Vitriolo ♀ conſtantem, inſuffles, ipſo momenti puncto, quo candelæ flamma iſtud cupreū objectum attingit, tota inficictur flamma colore cæruleo-viridi, ad ellychnium usq;, nihil obſtante impetu halitûs impulſi, quo effluvia Vitriolo-Sulphurea ♀, vel cuprea, vi flammæ impulſæ, abarceri potius præſumerentur, quàm ut tanto flammæ ictui contraniti, imò ſeſe per totam flammam ingerere poſſent. Adeò rapidiſſimè flamma cupreas abſorbet partes, ut nulla aëris vis nec ullus impetus obſtare poſſit. Vnde probabile eſt, Venerem noſtram igneis & Sulphureis partibus totam conſtare, aëremq; talibus & omnium rerum effluviis eſſe

re-

refertiſſimum. Quod ſi cauſam lucis cæruleæ, *in cicindelis vel lampyridib⁹ vulgò dictis inſectis,* noctu ſplendentis, *aliquis in materiam Sulphureã aut vitriolo-cupream, eorum luci, à ſummo creatore, ab initio rerum, implantatã & admixtam, referre voluerit, ei non contrarius obviam irem. Sed de hiſce inſectis, eorumq́; generibus, differentiis, & qua parte corporis & quo tempore luceant, experimenta mea in aliud differam tempus. Cum itaq́; in loco natali Lapidis Bonon. vitriolum ♀ & ♀ in marchaſitis aureis ubertim ibi jacentibus, copioſè reperiatur, & Lapides quidam hoc Sulphurè & Vitriolo prægnantes ſint; An igitur aliunde color luminis cæruleo-viridis, quandoq́; in lapidibus noſtris, quam à Sulphure & Vitriolo ♀?*

CAP. V.

De Cauſis Coloris Candidi in lumine Lapidis Bonon. & aliarum rerum.

TErtius & ultimus *color luminis in noſtro Lapide Bonon. obſervatus* à Clariſſ. Montalbano *eſt, quod lumen in eo quandoq; rariſſimas referat* igneas quaſi favillas. *Cum autem favilla omnis ſupra cineres, ſub qua ignis latitans ad huc rubet, colore candido niteat, ideoq; color luminis in Lapide Bononienſ. quandoq; erit candidus: quod mihi ſemel tantùm, licet obſcurè, videre contigit. Cauſas hujus rei perquirenti, mixtura Sulphuris albi, argentei, ſtanneiq; nec non particulæ ſalino-nitroſæ mihi videntur. Diana noſtra cum cygnis ſuis albicat, multumq; candoris cum Iove rebus ſuis impertit, in quas incidit: ipſamq; Venerem albedine illuſtrat & ſu-*

ſuperat, præſertim humiditatem nacta. Confer te in altum, noctuq́ cælo ſerenante (cum navis tua, tranquilliore aëris motu, Mare altiſſimum, ut eſt Atlanticum, ſulcat,) injice vel leviſſima quæq́ in Mare, etiam minimas ſputi tui guttulas, roris in modum, ex ore tuo ſparſas, & videbis argenteas in ipſo mari ſcintillulas relucentes, quotquot, roris inſtar, guttulæ ſputi tui in Mare inciderint. Lignum putridum, Argenteum ſuum ſplendorē noctu non exhibet, humiditate ſua privatum: cum enim Sulphuris rubri partibus ſit orbatum, albumq́ adhuc cum nitroſis particulis inhæreat, neceſſum eſt in humido, lignum relucere noctu colorem candidum.

Calcinabā olim Studioſus Antimoniū cum nitro, more vulgari, in tigillo, ut haberem diaphoreticum vulgò dictū: cumq́ materiam ſpatulâ agitâſſem in crucibulo, ignemq́ ſubtus occultâſsē

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

lateribus, ne eſſet conſpicuus, in loco tenebricoſo & veſpertino tempore, apparuit mihi materia agitata, præſertim ad latera tigilli, tota argentea, luce perquam candida, paucula tamen viriditate intermixta.

Cauſam in Sulphur aliquod album, quod contineret Antimonium cum nitro permixtum transtuli: quamvis hoc Phænomenum post hæc mihi nunquam affulſit vel aliquoties inquirenti: Saccharum albiſſimũ, *quod optimũ habetur, durumq́; eſt, ſi in obſcuro, ab illo aliquid cultro abradas, lucem candidam, ſcintillarum inſtar, exhibebit, ob partes ſalino nitroſas cum ſulphure albo permixtas.*

Has particulas, effluvii lucentis in modum, egredi quoq́; ex cati, *pilis &* cato *exiſtimo, cum in tenebris pellis cati adverſum pilos, ſeu à cauda verſus caput, crebrò manu fricatur. Quod*

Joh.

Joh. Nierenberg. lib. 1 cap. 7. Hiſt. Nat. peregr. *&* *ex eo* Clariſſ. noſter Balduinus *in ſuo Phoſphoro hîc præfixo, refert, de puella nobili, quæ pectine, ex capillis ſuis flammas, veluti ardentes cœlo ſtellas, in ſinum excuſſit: illud mihi ipſi accidiſſe juveni, adhuc, ſanctè affirmare poſſum. In ædibus paternis cum aliquando ſummo mane ſurgerem, ut concioni ſacræ in templo intereſſem, contuli me ex cubiculo in hypocauſtum calefactum (menſe Februario ferè finito) atq́; ibi aſſidens fornaci, ac me veſtiens, cæpi capillos pectine, ex ſetis quidē ſuillis confecto, comere Et ecce ſimulac pecten à Capite & Capillis deorſum detruſiſsē, innumeræ ſcintillulæ clarè lucentes, omnes quidem colore albo, â capillis excutiebantur. Perterritus primùm hoc ſpectaculo, intuebar pectinem, fornacem, & quidquid ante & retro*

Caput

Caput eſſet. At cum nihil ſeſe vultui offerret, capillos rurſum pexui: & quotis vicibus actum pectendi repetiverã, toties excidebant ſcintillulæ ex capillis. Actutùm me ad feneſtrã contuli, (erat ſaltem unica, per quam diluculum matutinum incidere poterat in cameram 50 *pedes longam, nec ultra* 12. *latam) ut ſpectaculũ ad lumen exorientis diei quoq; videre poſſem, quod tamen non adeò exactè ſeſe oculis præſentabat, quã in loco obſcuriore, poſt fornacem. Hoc mane plus temporis dabatur pectinationi, quam aliàs ſerioribus rebus, ob ſpectaculum hoc. Altero mane & poſthac nihil quidquã tale in me expertus ſum.*

Vir. Cl. Johann. Manzius, *ſcholæ Bilefeldienſis Rector, dum hæc typis exſcribenda Bilef. curo, mihi narravit, ſibi adoleſcenti olim, dum ex graviore morbo jam convaleſceret, & in tenebris lectum petiturus, thoracis nodos ſolveret, plurimas ignis ſcintillas ſubitò è ſinu excidiſſe. Idem in tenebris capillum pectens, in ipſo ætatis flore, aliquoties ſcintillulas obſervavit.*

Etſi autẽ causã huj⁹ rei in talia effluvia capitis & capillorum, quæ ☿ album cũ admixtione nitroſi ſalis continent, referre poſſem; tamen quia ſcintillæ iſtæ capitis tantũ unius erant diluculi matutini, vereor ne alia latens ſimul adfuerit hujus rei cauſa. Ex his liquet causã luminis candidi in obſcuro, conſiſtere præcipuè in Sulphure albo (quali ☽ *& Iupp. ſcatent) mixta cum particulis ſalino-nitroſis, ſæpius cum humiditate quâdam junctis. Sic ubi Lapis noster Apollinis auro, Lunæq; argento, nutu Iovis, mixturam ſalsam adeptus eſt, fit lumen in obſcuro, juxta* Clariſſ. Montalbanum *rariſſimas igneas quaſi favillas exhibens.*

CAP. VI.

De Proprietate Sulphuris & fœtoris in Lap. Bonon. differente à Phoſph. Herm. *Cl. Bald.*

L*Icet de Sulphure triplici, quod in*

Lapi-

Lapide Bonon. ratione Luminis reperitur, in præcedente Capitulo egerim, cum tamen ab fœtorem ingentem Sulphuris, quod in Lapid. Bonon. eſt, differentiam ſortiatur Lapis noſter à Phoſphoro Hermetico, quem ſine ullo fœtore eſſe tanquam puriſſimum ens præſumo, placet paucis de Sulphure & fœtore Lap. Bonon. hic diſſerere. Igitur in Lapidibus Bonon. Luciferis, præſertim qui qualitatem lucentem non habebant, deprehendi fœtidiſſimũ olens Sulphur. Nam dum calcinare illos in igne vehementi tentâram, conſpexi in ipſo ignis ardore maximo Sulphur quoddam lutei coloris, quale eſt commune noſtrum Sulphur, ex fiſſuris Lapidum excoqui, quod igne non depaſcebatur, ſed in ipſo perdurabat, bullulas tantum excitans. Nullam autem flammam ex lapidibus egrediẽtem ab initio calcinationis usq; ad finẽ

ſenſi.

ſenſi, quamvis fœtor à Sulphure aërē impleret. Extracti igitur Lapid. (quos non comminutos, ſed integros in ignē poſuerā) ſpargebant fœtorem putridum, inſtar Sulphuris Stibii, quando illud cum ſale tartari, vel cineribus fagi exuſtis calcinatur, ejusq; Sulphur calidâ extrahitur. Talem fœtorem quandoq; ferrum ſpargit cum Sulphure elaboratum: Item Arſenicum. Hos Lapides calcinatos recondideram fortuitò juxta monetam Argenteam cupreamq;, quàm Lapides ſuis exhalationibus Sulphureis adeò nigredine infecerant, ut vix Iulios meos Argenteos, Cupreosq; (Italis dictos) bezones cognoſcerē ac nigredinem ab iis lotione quadā iterum tollere poſſem. Argumento, quod Sulph. in Lap. Bonon. ſit groſsū, fixumq; aliquo modo, cum non flammigeret in igne, ſed diu admodum in eo perſiſtat, bullasq; tantum emittat

vi

vi ignis, tanquam ſale quopiam fixo foret permixtum, quod Sulphur itidē fixum redderet. Hinc quoniam poſt validam ignitionem & calcinationem Lapis nihilominus effluvia ſpirat Sulphurea, quæ metalla obfuſcant, neceſſe eſt Sulphur in eo non eſſe in totum fixum, ſed ex parte duntaxat. Quod enim fixum omninò eſt, illud ignis torturam ſuſtinet, atq́; in eo perſtat intemeratum, nulla effluvia emittendo quale aurum eſt. Groſſum verò & terrenum in eo Sulph. eſſe arguitur ex fœtore ejus, poſt ignitionem. Si enim Sulphur in eo eſſet purum atq́; omnis terreſtreitatis expers, nullum ederet fœtorem, ſed cum ſua puritate perſiſteret quoq́; fixum in igne. Vnde colligo, Clar. Balduini *Phoſphorum Hermet. Sulphure puriore & fixiore conſtare, quoniam ei ex Aura ſimpliciore* ☉ *Aurum iſtud, ſive Sulphur ſolare, purum advenit, unde proculdubio omnis quoque*

que

que fœtoris erit expers. Hinc etiam Lapides noſtri Bonon. quantò minus ſunt Sulphure prægnantes, tanto pellucidiores, puriores atq; aptiores ſunt ad lumen concipiendum, quando ſuſtinuerunt calcinationis ignem. Fœtidum Sulphur quoq; lapidibus noſtris in eſſe indicavit olim Poterius *l. 2. Pharm. Spag. c. 27.*

Addit etiam, eos ſalem acerrimum, mordacem & verè arſenicalem poſſidere. Id quod verum deprehenditur, quoniam vi cauſticâ pollent, poſt ignitionem, & Pſilothra ex iis facilè parantur. Porrò inquit Poterius *loco citato, ejus Sulphur non eſſe ita fugax, ut arſenici, imo fixum manere in igne, fortemque ſuſtinere calcinationem. Neceſſum igitur eſt, Sulphur in lapidibus noſtris eſſe ſale quodam fixo permixtum, quod illud in igne illæſum conſervet, nec tam citò abſumi patiatur.*

SECT.

SECTIO SECUNDA.

CAPUT. I.

De Loco Natali Lapidis Bononienſis & an nuſquam reperiatur, niſi in tractu Bononienſi.

A*Ntequam ad cauſas naturales Lapidis Bonon. progrediar, viſum eſt prius de Loco Natali ejus, & quid rerum naturalium foſſilium ulteriùs in dicto loco reperiatur, paucis diſſerere, ut illis cognitis, eò melius in naturam & cauſam Lapidis noſtri poſſimus inquirere. Cum autem* lapis *nobis dicatur* Bononienſis, *indicatur hoc Epitheto ejus Locus natalis,* Bononia *nempe* Italorum. Alma ſtudiorum mater *abſolutè dicta*, & nomine & ipſa recomenda-

da-

dabilis. *Hæc Bononienſis tellus produxit hunc lapidem luciferum ante annos circiter ſeptuaginta, dum hæc ſcribo. Anno enim* 1604. *quidam civis Bononienſis (ut refert* Clar. Licetus Lith. c. 2.) nomine *Vincentius Caſciorolus* Chemiæ deditus, ad Chryſopoeiam à Sutrina translatus, cum inveniret lapidem hunc Sulphure ponderoſo prægnantem, *Solarem* vocavit, eumque aptum ad Chryſopoeiam judicavit. Hic vir Lapidem hunc multis laboribus antea ſubactum, non qui de ſe promeret aurum, ſed qui ſorberet in ſe Solis aureum lumen, cæleſtemque theſaurum velut notus furaretur è cœlo Prometheus, (ut ipſis utar verbis *Cl. Liceti.*) præparavit. *Plura de inventoris occaſione legantur apud* Poterium l. 2. Phar. Spag. c. 27. *Fuit igitur Chemiæ deditus inventor. O divinam artem!*

quæ nobis mortalibus divina prorſus aperuit! Quid enim ſublimius illa arte, quæ tot invidiæ dentibus mordetur? Vti enim Sacroſancta Theologia infinitis modis à Satana infeſtatur: Ita hæc ars, quæ abditos NATVRAE Dei Filiæ, *receſſus perſcrutatur, à Satanæ membris oppugnatur. Sed veras Chemiæ laudes pertractet, eamq́; vindicet contra ejus adverſarios* Clariſſ. Olaus Borrichius, *& alii. Meum non eſt, hîc longius digredi, ſed è ſutrina transfugam* Casciorolum *ſuo quoq́; encomio exornare, quod artis hujus divinæ cupidus, ſuis Chemicis laboribus, luciferum hunc Lapidem* Bononiæ *prodiderit: etſi aurum quærens, ſibi & ſuo Domino inaniter aurum (teſte* Poterio) *profuderit. Id quod certiſſimè accidit aurum hac arte ſolùm quærentibus, avideq́; illi inhiantibus. Cæterum locus natalis ſpecialis*

tialis Lapidis circa Bononiam Mons *eſt* Paternus (*vulgò* monte Baderno) *dictus, ad quem me ſæpius contuli, cum* Bononiæ *Medicinæ operam navarem, ut Lapidem noſtrum in ſuo natali conquirerem ſolo. Locum hunc natalem, quâ viâ ad eum eatur ex urbe, exquiſitiſſimè deſcripſit* Poterius, *loco ſæpius citato, adeò, ut illum vel Pictorum gloria* Apelles *artificioſo penicillo ſuo melius obtutui noſtro proponere nō poſſet. In dicto monte Paterno, poſt pluvias ingentes, ab illo, torrentis in modum, decurrentes, eluitur in montis rimis & ſciſſuris patentibus, atq; invenitur Lapis Bononienſis.*

Etſi autem Lapis hic lucifer hactenus tantum in comitatu Bononienſi *fuerit inventus; attamen non auſim aſſerere, illum nusquam alibi, præterquam in comitatu Bonon. exiſtere. Nam ſi* Thuani *Hiſtoria* lib. 6. *fidem*

non ſuperat, de admirando quodam Lapide lucifero, qui Anno 1550. *ex Indiis, à quopiam viro qui fuit* Bononiæ Belgarum, *allatus, Bononia Italorum non tantùm erit fertilis lapidum luciferorum, ſed aliquis Indiarum quoq; locus. Sic* Athanaſ. Kircherus in arte Magn. l.3.p.4.quæſt. 2. *hujus Lapidis lucif. mineram apud* Toloſam *inveniri ſcribit. Ita ſilex ille lucifer* Joh. Bapt. Helmontii, *de quo in ſuo tractatu* Magnum Oport. *ex alia patria, quàm Bononia erit oriundus, cum Lapis noſter Bonon. non ſit ex genere ſilicum. Imò ipſe noſter Lapis non tantum, circa Bononiam, Montem* Paternum *dictum, pro loco natali agnoſcit, ſed agros quoq;* Roncharia *&* Pradalbino *dictos, uti calculum meis aſſertis addit* Clariſſ. Poterius.

CAPUT II.

De aliis rebus, quæ in Loco natali Lapidis Bononienſis reperiuntur.

A*D raditem* Apennini montis *totam Italiam ferè per medium ſecantis*, *Clariſſima Vrbs* Bononia *ſita eſt. Simulatque enim extra Vrbis portam*, S. Mammolo *dictam, pedem ponas, moveasve, ut conferre te ad montem* Paternum *cupias, aſcendere* Apenninum *cogeris. In hoc tractu ingentes ſunt montes, ex mero gypſario Lapide conſtantes, quibus Incolæ ignem ſubſtruunt, ut gypſum in calcem exurant, ad ædificia conſtruenda & dealbanda.* Gypſum, *ſeu Lapis gypſarius ex genere calcarii Lapidis eſt: diaphanum, nunc ſtriatum, nunc ſquamatum & ſciſſile inſtar* talci, *lapidiſve ſpecularis. Differt autem*

gypſum à Lapide ſpeculari & talco, quod hæc non adeò facilè poſſint igne ſuperari & in calcem exuri, quàm gypſum, aut communis Lapis calcarius. Eſt enim talci *quoddam* genus, *quod ferè nequit igne perdomari, quale eſt* Moſcoviticum *& quidam* Lapis ſpecularis, *præſertim qui vices vitri in lucernis habet & flexilis eſt, non facilè igne vincitur. Gypſum autem, vel ad ellychnii flammam, ſuam perdit transparentiam & conſiſtentiam, abitq́ facile in albam calcem. AEmulatur autem valde Gypſum Bononienſe Lapidem ſpecularem, cum diaphanum penitus ſit, & in foliola tenuiſſima quoq́ ſeparari poſſit, quemadmodum Lapis ſpecularis: at Gypſum hoc tantæ magnitudinis non eſt, quantæ eſt ſpecularis Lapis, neq́, ut innui, reſiſtit igni, ſed facillimè calcinatur. Talci autem genera, lapidemq́ ſpecularem*

in

in Loco dicto & circa Bononiam *non inveni, ut ut* Clar. Licetus c. 1. Lith. *affirmet, ea ibidem reperiri. Idē quoq; ſcribit loco citato;* Achatem in loco natali lapidis fuiſſe effoſſum: Adamantem, Bohemico ſimilem, Jaſpides, omnis generis marcaſithas, Salem am̃oniacum, Vitriolum, Antimonium, lapidem judaicum & rariores plantas ibidem exiſtere.

Achatem, Iaſpidesq; non offendi, quamvis non velim negare omnia, quæ ego non vidi. Silices verò transparentes, ex quibus Adamantes Europæi expoliuntur, collegi ibidem. Nam mihi olim illi innotuerant, cum in Boruſſia viverem, Studioſus Medicinæ. Contigerat mihi aliquando Ciconiam, *ex nido deſumtam, cultello anatomico diſſecuiſſe, in cujus ventriculo inter reliquos calculos ſilicem*

quoq; Adamantéum exemi optimæ notæ, qui deinde expolitus Bohemicum præſtantiâ longè ſuperabat. Reperiuntur tales ſilices, ex quibus hodie vaſa Cryſtallina optimi generis conflantur, ubiq; ferè locorum, ubi præſertim rivuli, fontesq; vivaces è terra ſcaturiunt, puriorq; arena à natura eluitur: quemadmodum in Ducatu Clivenſi *conſtat. Nec mihi videre ibidem accidit Antimonium & Lapidem Iudaicum: quamvis forſan adſint. Ex fœtore enim Antimoniali & Arſenicali, quem noſtri Lapides calcinati exhalant (ut inferius dicetur) facilè conſtat, mineram Antimonii quoq; ibidem latere.* Lapis judaicus *in* Boruſſiæ *agris quondam mihi repertus eſt, aliàs nusquam alibi. In monte* Paterno *circa Bononiam, contigit mihi quoq; videre Lapidem prægrandem, plusquam centum librarum. Hic inſtar ſtatuæ, figuram hominis dimi-*

dii

dii adeò exactè æmulabatur, ut arte ex Lapide excíſus in talem formam videretur. Referebat enim ſpecie, caput collum, brachia & ventrem. Vt igitur exploratum haberem, num ab arte, an verò naturæ induſtriâ, in talem formam eſſet redactus, comminui lapidem, qui ictibus aliorum præduriorum Lapidum non reſiſtebat. Quo facto, inveni intus ſubſtantiam limoſam, ſiccam tamen, æqualem, coloris cineritii, ſubtili arenâ permixtam, ſic ut exteriori vi non admodum pertinaciter reſiſtere potuerit: Tota autem ejus ſuperficies erat obducta materiâ quadam ſubluteâ, ad lucem transparente, inſtar cornu: qualis apparet minera argentea, quæ ob ſuam diaphanitatem metallurgicis noſtris Germanis dicitur Hornſtein *(quaſi diceres)* lapis corneus. *At marcaſithas ſuſtuli multas in monte* Paterno: *de quarum ut &*

Lapidum Bononienſium ſingulari & rara figura diſſertationem exhibui olim Patavii Clar. Liceto, *ut ſuo libro de hoc Lapide, iterum prælo (uti animus erat) ſubjiciendo, adjungeret: quod & juxta pollicitationes ejus factū fuiſſet, niſi fata Virum prævenisſent. Sed de Marcaſithis aliquid fuſius, in ſequenti capitulo.*

CAP. III.

De Marcaſithis & aliis rebus, quæ in loco natali Lapidis Bononienſis inveniuntur.

MArcaſithæ ſunt duplicis generis: *aliæ dicuntur* aureæ: *aliæ vero* argenteæ. *Hæ ad naturam metalli proprius accedunt. Nam, ex monte* Bructero, *& aliis locis, exciditur, ut alia ſolent metalla ſaxis ſuis & glebis inhærentia. Ejus minera circa dictum montem conſtat ex ſiliceo Lapide, raro Sulphure, potiſſimum verò ſplen-*

ſplendore plumbeo argenteoq́ intermixta. Ex hac minera contuſa liquatur Marcaſitha argentea ad nonnullos uſus deſtinata. Illa verò, quæ aurea dicitur Marcaſitha, videtur mihi tota alterius naturæ & diverſa à Marcaſitha argentea. Auream vulgus nominat, quod aureo colore, maximam partem verò, cupreo ſeu æreo, conſtet. In his Marcaſithis plurimum deprehenditur Sulphuris, eluiturq́ ex eis Vitriolum ♀: Poſtquam enim 🜍 omne, ignis vi & flammâ, fuit conſumtum, terra remanet rubra, ex qua ♀ parari poteſt, Vulcani arte. Hæc Marcaſitha, in loco Lapidis noſtri natalitio, reperitur. Sunt hæ Marcaſithæ Bononienſes Pyritæ lapides, *ex eorum genere, quos Equites noſtri Germani hactenus, ſuis ſclopetis ephippiariis adaptare conſueverunt, quales etiam circa* Bononiam *reperiuntur. At rectius, meâ*

 ſen-

ſententiâ, poſſem has Marcaſithas, Sulphuris mineram, *nominare, quæ cuprum ferrumve contineat: quemadmodum variæ ejusmodi Sulphuris mineræ ex terra eruuntur, ſcopulisq; metalliferis inſtar Cryſtallorum concretorum, & aureo ſplendore bellè coruſcantium, inhærent, ex quibus Sulphur, Chalchantum ſeu Vitriolum, & deniq; ♀ vel Mars, vel utrumq; artificiis metallurgicis paratur. Magnitudo harum Marcaſitharum Bononienſium non eſt ingens: fruſtillatim enim hinc inde* in monte *dicto* Paterno *colliguntur, nec uncias tres pondere ſuperant. Figura earum incerta eſt: ſpeciem autem ſæpius habent compagis, ex meris Cryſtallulis cupreis conſtantis: quamvis non rarò eas collegerim figurâ globulorum rotundorum, quorum diameter unciam non ſuperat: inter has quædam, globulos, quos tunicis noſtris præfigere ſolemus, cum ſuis pedi-*

culis

culis adeò exactè repræſentarunt, ut dubius fuerim, casúne principium tale metallicũ iſtæ habuerint Marcaſithæ, an vero ſolâ naturæ operâ in talem formam productæ fuerint. Eſt ergo diverſa ſatis Marcaſitha hæc aurea, ab altera, quæ Argentea vulgo vocatur; quoniam hæc multo conſtat Mercurio parùm fixiore, & pauco Sulphure: Illa vero, multo ♀ & Vitriolo, nullo autem Mercur. niſi velis corpora metallica, quæ in iis deliteſcunt, vocare Mercurium parum coagulatum, quoniam Merc. in metallis eſt. Hoc videtur etiã innuere GEBER NOSTER ARABS, Vir in laboribus Chemicis induſtrius ac ingenuus l. 2. part. 1. c. 60. *ſummæ ſuæ perfectionis de Natura Marcaſithæ, cum inquit :* Marcaſitha duplicem habet in ſui creatione ſubſtantiam. Argenti vivi ſcilicet mortificati & ad fixionem

ſententiâ, poſſem has Marcaſithas, Sulphuris mineram, *nominare, quæ cuprum ferrumve contineat: quemadmodum variæ ejuſmodi Sulphuris mineræ ex terra eruuntur, ſcopulisq́; metalliferis inſtar Cryſtallorum concretorum, & aureo ſplendore bellè coruſcantium, inhærent, ex quibus Sulphur, Chalchantum ſeu Vitriolum, & deniq́; ♀ vel Mars, vel utrumq́; artificiis metallurgicis paratur. Magnitudo harum Marcaſitharum Bononienſium non eſt ingens: fruſtillatim enim hinc inde* in monte *dicto* Paterno *colliguntur, nec uncias tres pondere ſuperant. Figura earum incerta eſt: ſpeciem autem ſæpius habent compagis, ex meris Cryſtallulis cupreis conſtantis: quamvis non rarò eas collegerim figurâ globulorum rotundorum, quorum diameter unciam non ſuperat: inter has quædam, globulos, quos tunicis noſtris præfigere ſolemus, cum ſuis pedi-*

culis adeò exactè repræſentarunt, ut dubius fuerim, casúne principium tale metallicũ iſtæ habuerint Marcaſithæ, an vero ſolâ naturæ operâ in talem formam productæ fuerint. Eſt ergo diverſa ſatis Marcaſitha hæc aurea, ab altera, quæ Argentea vulgo vocatur; quoniam hæc multo conſtat Mercurio parùm fixiore, & pauco Sulphure: Illa vero, multo ♀ & Vitriolo, nullo autem Mercur. niſi velis corpora metallica, quæ in iis deliteſcunt, vocare Mercurium parum coagulatum, quoniam Merc. in metallis eſt. Hoc videtur etiã innuere GEBER NOSTER ARABS, Vir in laboribus Chemicis induſtrius ac ingenuus l. 2. part. 1. c. 60. *ſummæ ſuæ perfectionis de Natura Marcaſithæ, cum inquit :* Marcaſitha duplicem habet in ſui creatione ſubſtantiam. Argenti vivi ſcilicet mortificati & ad fixionem

approximantis, & Sulphuris adurentis.

Quaſi velit dicere Auctor hic: *Marcaſitha duplex eſt: Altera quæ argento vivo mortificato &c. altera autem, quæ Sulphure adurente conſtat. Porrò ſalem quoq; Ammoniacum reperiri ibidem,* Auctor noſter Clar. Licetus *ait. Verum de iis rebus, quæ mihi non fuerunt viſæ, non auſim abſolutè pronunciare. Lapidis autem Bononienſis luciferi quoddam genus, perquam valdè ſpeciem ſalis armoniaci, nobis vulgariter dicti, repræſentantis, in agro* Bononienſi (*vulgò* la Roncheria *vocato,*) *inveni. De quo in ſubſequentibus, ubi de forma, differentiis, & notis Lapidis noſtri, in ſpecie agam, tractare animus eſt. Placet hic interſerere paucis, quid de conchyliis marinis, in editis montibus, & circa Bononiam & alibi viderim,*

rim, & quæ ſit mea de illis ſententia. Non procul monti huic Paterno *dicto, lapidis noſtri* Patriæ, *unico forte milliari Italico diſtanti, (loci nomen excidit memoriâ) ingens Mons imminet præruptus, à violentia torrentium aquarum, quas imbres frequentes, ex vicinis montibus confluentes, efficiunt, atq; inſignes terrarum moles ab iſto monte proſternunt ac dejiciunt. In hac montis ruina, ſuperiore in parte, viſuntur multæ ſtrages ſeriesvè, ex teſtis conchyliorum marinorum omnis generis, plurimâ arenâ interjectâ, inſtar ſtrati ſuperſtrati, (uti Chemicorum vulgus loquitur.) Eſt enim inter haſce teſtarum conchyliorũ ſtrages ſeriesvè, arena ad craſſitiem ulnæ & ultra interpoſita. Erant autem teſtæ conchyliorum variorum, omnes ab invicem diſtinctæ, nec cuiquam lapidi impactæ, adeò ut ſeparatim*

tim omnia manibus tractari, & dignoſci potuerint. Effecerat hoc arena pura, nullo limo lutove intermixta, quæ conchyliorum teſtas conſervaverat, per multa ſecula, integras. Interea verò diuturnitate temporum omnes iſtæ teſtæ erant in albiſſimam calcem facilè reſolubiles, tanquam vehementiâ ignis calcinatæ. Talia cum admiratione contemplatus, nullam poteram invenire aliam cauſam, unde tales oceani partus, in montium cacumina, fuerint delati, niſi univerſale terrarum diluvium ac cataclyſmum, cujus littora tandem altiſſimorum montiũ cacumina fuerunt, inquæ æſtus univerſalis Oceani tunc talia marina impulit, depoſuitq̃, ut eſſent & nobis & noſtris, ad ultimum usq̃ judicium, poſteris, divinæ ultionis teſtimonium: quemadmodum plurimi eruditorum mecum fatentur. Abſurdum enim eſt ſtatuere, terram ex

ſe & ſua natura ejusmodi marina absq; ullo fine & uſu fingere ac progignere, cum nihil fruſtra & ſupervacaneum à natura & ejus Creatore ſummo productum ſit. Partes enim animalium duriores, qvales ſunt oſſa & teſtacea omnia, in multa poſſunt perdurare ſecula, ſine aliqua corruptela: Tandem temporis diuturnitas, quod omnium rerum velut ignis eſt edax, ejusmodi partes ſpermaticas duriores, in calces vertit: unde etiam vim acquirunt medicinalem, posſuntq; intra corpus humanum contra morbos uſurpari, tanqvã arte Chemica per ignem fuiſſent præparatæ ac calcinatæ. Spectacula ejusmodi Univerſalis inundationis viſuntur in plurimis orbis noſtri terreni partibus. In hujus Caſtri Sparenbergs *ſcopulo, & in vicinia, exciduntur ſaxa ingentia, ex meris conchyliorũ omnis*

gene-

generis teſtis compacta. Inhærent autem ſcopulo, imò adſeinvicem adhærent, adeò arctè, ut diceres Lapides eſſe homogeneos, ita limus teſtas occuparat ab initio, ut unica jam videatur Lapidis materia. Atq; ubi limus fuerat ruber, is jam immixtus & cum teſtis albiſſimis induratus, marmoris elegantiam nunc præbet. Circa Colmariam, Alſatiæ ſuperioris emporium, *ex ejusmodi ſaxis conchyliferis, in pollinem contuſis, (ſunt enim minus durioris conſiſtentiæ) & cum paucula tenaciori argilla miſtis, vidi ejus loci figulos confeciſſe optima tigilla, ad metalla fundenda. In ipſis deniq; ſilicibus fractis, ad littora maris Baltici, reperi conchyliorum teſtas. Sed de his alibi forſan fuſiùs. Deniq;* rariorum plantarum catalogum, *quæ circa montem dictum, & in tractu Bononienſi creſcunt, poſſem conficere, inter quas* lini Sylveſtris *ſpecies* & cyclaminum

pri-

primas tenent. Verùm cum non ſint ea noſtri propoſiti, ab iis deſiſtendum arbitror.

CAP. IV.

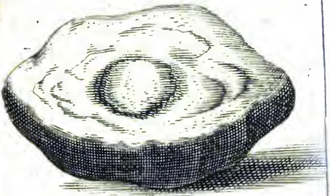
De Figura & Magnitudine Lapidis Bononienſis luciferi.

E*Xternam Lapidis noſtri figuram nullam certam & regularem dari* Clar. Licetus c. 19. Lith. *ſtatuit, quoniam pleriq; Lapides in genere, rarò determinatam figuram obtinent. De hac re autem olim mihi in Italia dubium oboriebatur, cum lapidem hunc, maximam partem, invenirem ellipticâ figurâ. Aliquos colligebam, qui pruni exſiccati formam, & ſpeciem adeò exactè mentiebantur, ut, ſi inter vera pruna exſiccata reponerentur, externâ formâ à reliquis minimè diſcerni poſſent.* Hac de ſingulari lapidis forma, ut & de

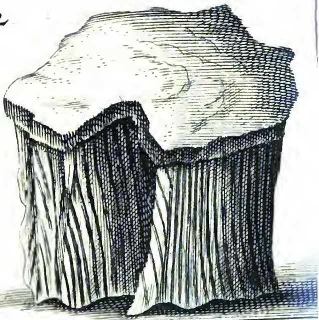
de marcaſitis exhibui peculiarem diſſertatiunculam, *Clariſſ. FORT. LICETO* adhuc ſuperſtiti, *ut ſuperius cap.2. in fine dixi. Placet igitur paucis attingere externas aliquot Lapidis figuras*, *ejusq́;* magnitudinem *quadantenus determinatam, quæ ſæpius pugnum, ovumq́; gallinaceum plùs minusve adæqvat.* Figura ei eſt *oblonga, teres, plana, rotunda, depreſſa: nunc craſſior, nunc figuræ mixtæ.* Videatur ſchema adjunctum. *Agnoverunt tales quoq́; figuras mecum* Clar. V.V. Poterius, Montalbanus, Licetus &c. *Accidit tamen, ut aliquando* in agro Bononienſi, vulgò la Roncheria dicto, *cum ex monte* Paterno *urbem repeterem, in Lapidem ingentis molis offenderem. Erat Lapis albus, aliquot centum librarum pondere: Ex quo cum fruſtum aliquod excuſſiſſem aliô duriore Lapide, fruſtumq́; illud domi, me-*

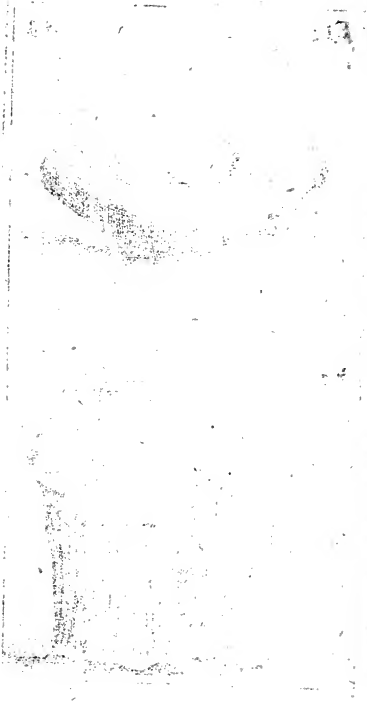
diante

F.1 No. 1

F.2

diante igne examinaſſem, expertus ſum, hunc Lapidem tanquam optimæ notæ, lucere quoq́; in tenebris ſatis clarè. Lapis autem hic aliam intus habebat ſtructuram, quàm cæteri minores Namq́; obtinebat intus oblongas ſtrias, rectas, parallelas, ad nullum centrum determinabiles, qualis ſubſtantia interna ſalis armoniaci apparere ſolet, cui perſimilis erat hic Lapis, uti imago ejus *utcunq́; adumbrata* Nū. 1. Fig. 2 *monſtrat. Hoſce Lapides vidit quoq́; mecum olim* Cl. Poterius. *Inquit enim loco ſæpius dicto:* Ad ejus (*ſcil. viæ, quâ itur ad montem Paternum*) dextram, in agro, qui dicitur vulgò Roncheria, magna copia lapidis cujusdam albi, prima facie ſalem ammoniacum repræſentantis, reperitur. *Hic dubium incidit, num* Cl. Licetus *vel alii Auctores hunc lapidē pro ſale ammoniaco intuiti ſint, cum ſalem hunc in tractu Bonon. non re-*

pere-

pererim. Quamvis prorſus illud negare nolim, quod ego oculis non perluſtravi, cum nobis non viſa quærentibus non omnia ſeſe offerant. Eſt autem hic Lapis, ex genere calcarii gypſi, vel lapidis gypſarii, etſi non ſit pellucidus, ut gypſum, ſed opacus & albus, & qui in calcem uritur Bononiæ, *more gypſi, ad ædes conſtruendas. Ejusmodi lapides vidi à noſtris Auricuſoribus Germanis (quos illi* Spaatt *vocant) adhibitos, ad aurifolia cuſa, quibus interſpergunt hujus Lapidis pollinem, ne ad invicem auri cohæreſcere folia, ſed facilè ſeparari ab invicem poſſint. Salis ammoniaci natura eſt volatilis, nec tam facilè igni reſiſtit, ut figi poſſit. Incidit hîc locus* Clar. BOCCONIS Nobilis Siculi, & Botanici, Magni Ducis Hetruriæ, *in libro Epiſtolarum ſuarum ad Amicos. Epiſt.* 7. p. m. 47. *de ſale armeniaco, poſt nuperum*

in

in Sicilia, montis AEtnæ horribile incendium, ſuper ſcorias ferrugineas, vi ignis quaſi infernalis, ejectas reperto. Hoc, ut Auctor refert, omnes habuiſſe ſalis armeniaci notas, præſertim quoad colores, citrinum, croceum, æruginoſum & alios; ſed fuiſſe paullo fixius. Res ſanè admiratione digna, *quod* ſal armeniacum, *olim* Ammoniacum, *& quod hodiè Europæis nobis non à ſola natura productum, ſed merè venditur factitium, & ſummè volatilis naturæ eſt, adeò quidem, ut beneficio hujus, Chemiæ periti, fixa reddant volatilia, tàm incredibile incendium (quo vel ipſa terra, & quidquid igne fuit eructatum, ut* Cl. Auctor *refert, plumbi ad inſtar liquidi manavit) potuerit ſuſtinere & ſuper ſcorias relictas integrum perſiſtere. Vnde nobis hujus ſalis naturam paullo uberiùs memoratus* Cl. Auctor

decla-

declarabit, mentemq́; noſtram de hoc ſale, an Lapide quodam gypſario, vel alterius fixioris naturæ, fuerit permixtum, ulteriùs illuſtrabit. Etſi autem Aō. 1650. *montem* Ætnam, *Siciliæ nivibus, nubibus, fumoq́; tectum & obſcuratum, nec non inſulam* Strongylen, *altiſſimâ flammâ in apice montis coruſcantem, itemq́; Inſulas* Vulcani, *Liparæas, ad radices, tanquam ex ipſo mari, flammas & fumos eructantes, navi prætervectus viderim & poſtea* Veſuvium *(Italis* monte di Soma *dictum) conſcenderim, nihil tamen de ſale quopiã Ammoniaco videre cõtigit. In* Veſuvii *quidẽ theatriformi cacumine, qua parte mare ſpectat, vidi ſupra cineres tanquã nive tectos, albiſſimã quandam materiã ſalis ad inſtar, quæ primo intuitu mihi videbatur eſſe ſal; verùm linguæ guſtanti nullum ſaporem exhibebat, ſed inſtar calcis irreſolubile aut illiqveſcibile manebat,*

bat contra ſalium naturam. Unde naturale Sal Ammoniacum nunquã fateor me vidiſſe, quod tamen optarem videre. Hactenus incidenter de ſale Armeniaco vel Ammoniaco, quatenus in loco natali Lapidis Bononienſis, vel alibi, inveniri dicatur, & exactam referat formam cujusdam Lapidis Bononienſis luciferi, cujus ab initio Capituli hujus facta eſt mentio.

CAP. V.

De Differentiis & Notis optimi Lapidis Bonon. luciferi, & vilioris ſeu non lucentis.

P*Oſtquam differentias Lapidis noſtri ſpecificas attigimus, paucis progrediamur ad notas optimi lapidis; & minus probati ad lucem reddendam in obſcuro. Differentias lapidis* Clar. Licetus, c. 21. *Lith. ex mente* Clariſſ. Montalbani & Poterii *recenſet. Quarum hic tres: ille verò quatuor ha-*

bet. Ego Cl. Montalbani *ſententiam ſecutus, ejus* 4. *amplectar differentias & quintam lapidis lucentis addam.*

Prima differentia eſt: *quod* primus *lapis ſit oblongus, rotundus, depreſſus, lenticularis figuræ, latiuſculas in lamellas ſciſſilis, non ſtriatus, cortice pallido, durus, ponderoſus, pellucidus cum atro-cærulea perſpicuitate nitens, in quo ſit plurimum gypſeæ ſubſtantiæ purioris: addo, qui in dorſi ſui medio habeat parvam quandā foveam, qualis Num.* 1. *Fig.* 1. *depictus eſt. Hic lapis ab omnib⁹ omniū optimus eſt judicatus.* 2. Secundus Lapis *priori non abſimilis, partim in bracteas ſciſſilis, partim Stibii inſtar ſtriatus, cortice quoq; levi palleſcente præditus. Eſt & hic luminaris, ſed bonitate ſuperiori cedit.* 3. Tertius lapis *oblongus, craſſusq; inſtar ovi, cortice cinereo, nunc levi, nunc aſpero: per medium fractus, ſtrias radiosq; oſtendit à circum-*

cum-

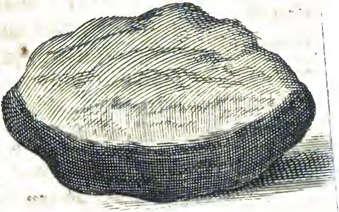
cũmferentiæ ſuperficie, admediũ, tanquam ad centrum aliquod tendentes. Et hoc centrum ab uno lapidis extremo, ad alterum, inſtar axis eſt elongatum, & (quod probè notandum) continet non tantum Sulphur groſſum, minus fixum, ſed aliquid etiam metallici. Et cum totus lapis ſit gypſeæ naturæ, apparent ſtriæ iſtæ, tanquam Cryſtalluli gypſeæ, ſupercentrũ metallicum accretæ. Hic Lapis, quò purior & pellucidior, eò eſt luminoſior lucidiorq; in tenebris. 4. Quartus *cum præcedenti tertio convenit figurâ & magnitudine. Eſt enim illi, quoad externã & internam faciem, planè ſimilis: niſi quod ſit obſcurior & nigrior intus & extrà, latumq; habeat centrum, multo inſuper Sulphure fœtente abundet. Vnde etiam impurior eſt, minusq; probandus, quoniam licet diutiſſimè calcinetur, lucem tamen in obſcuro minimè reddit. Iucunda mihi fuit conſideratio, quod*

hoc quartum & tertium genus lapidis, cujus interna facies, cum per medium frangitur, ſtrias oſtentat ad centrum ſuum radiantes, Cl. Balduini, *Phænomena ſui Magnetiſmi Vniverſalis.* p. m. 41. *magna ex parte radiis ſuis ad centrũ directis, nec non cortice quodã circumferentiam ambiente æmuletur. Vnde hac in re convenire & comparari quoq; poteſt Lapis noſter Bonon. cum Phoſph. Hermet. ſeu magnete univerſali* Cl. Balduini. *Pictura lapidis hujus 4ti & 3ti adumbrata eſt. Num. 2 fig. 1. & 2.* 5. Quintus lapis; *fermè merum eſt gypſum, pauco ſulphure, eoq; puro conſtans, cortice albido, intus ſtrias lineasq; rectas, parallelas oſtendens, ſubſtantiâ penitus albâ, non diaphanus, ſali armeniaco factitio perſimilis, quoad formã. Vid. Fig. 2 Nõ. 1. De hoc lapide & incidẽter de ſale Armeniaco, ſupra in præcedenti capitulo fuſiùs egi. Inter has quinq; differentias lapidum, ille tantũ*

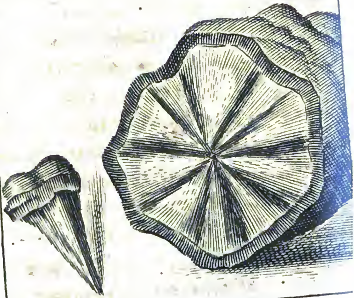
minus

No. 2

F. 1

F. 2

minus eſt aptus ad lucem concipiendã, cujus loco 4to facta fuit mentio: & quidem ob Sulphur impurum, fœtens. Hoc ♀ naturæ eſt martialis & arſenicalis, ſaleq́ abundat acerrimo, quod iſtud Sulph. quodammodo fixum reddit, quo minus poſſit igne abſumi: de quo c. 4to. Sect. 1, ubi de Sulph. fœtido lapidis noſtri, quatenus à Phoſph. Hermet. differat, pertractatum fuit. Reliquæ quatuor lapidis differentiæ, veluti prima, ſecunda, tertia & quinta, optimas exhibent lapidis notas ratione qualitatis luciferæ, quam contrahit lapis ex aëre ambiente, lumine impregnato, eamq́ in obſcuro reddit. Iam, qua ratione lapides hi per ignem legitimè præparentur, ut qualitatem hanc acquirant, paucis dicendum:

CAP. VI.

De Præparatione Lapidis Bonon. ut in tenebris luceat.

I*Nter omnes præparationis modos,*

qui à multis mihi fuerunt communicati, tanquam inter arcana locandi, Cl. Poterii *deſcriptio, dicto ſæpius loco, omnium optima mihi viſa eſt. Verba ejus hîc apponere lubet:* Et quidem, *inquit*, pro facultate lucifera, in eo potiſſimum exoptata, calcinatur duobus modis. Primò lapis in tenuiſſimum pollinem redactus, fortiſſimo igne, in crucibulo calcinatur. Secundò, idem in pollinem redactus, in placentulas thaleri inſtar compingitur, vel ſola aqua communi, vel albumine ovi. Hæ per ſe exſiccatæ in furno venti cum carbonibus ſtratificantur & dato igne validiſſimo per 4. vel 5. horas calcinantur. Furno per ſe refrigerato placentulas exime. Quod ſi prima vice nõſint ſatis coctæ, quod cognoſcitur, ſi parum lucis receperint, tunc eodem modo calcinationem reitera, dictas placentulas

eodem

eodẽ modo ſtratificando, ut prius. Ter noñunquam reiteratur dicta calcinatio. Optima ea eſt, quæ fit ex ſelectiſſimis lapidib9 nitidis puris & diaphanis. Sic lapis ſubtiliſſimè tritus in furno reverberii, tam diu excoquitur, quoad lucem facilè excipiat. Ex eo pulvere varia in pyxidiculis efformantur animalcula, quæ in tenebris mirificè lucent. *Cl. Licetus*, ait in ſuo Lith. c. 33 lapidem hũc per ſe calcinari, vimque luciferam acquirere. *Cl.* Montalbanus *Bononiæ olim mihi exhibuit modum calcinandi, quem typis mandârat atq; ediderat. Hunc, quod non ad manus ſit, inſerere huic libello non poſſum. Ego verò, etſi olim multos carbones Bononiæ combuſſerim & conſumſerim in calcinatione hujus lapidis, tamen ex integris lapidibus non potui parare luciferos lapides; ſed neceſſum habui, juxta mentem* Poterii, *eos in*

pollinem redigere. Quare ſelegi optimæ notæ lapides, nempe ſplendidos, diaphanos, nullis impuritatibus inquinatos, graves, ponderoſos, intus in bracteas ſeu laminas ſciſſiles, vel quadratas rectangulas cryſtallulos, dum franguntur, exhibentes. Vel fruſtum ex iſto genere lapidis gypſarii, qui ingentis erat molis, intus ſtrias lineas ve rectas parallelas, ad nullum centrum directas, continebat. Hos lapides contudi in mortario mundo, inq́ pollinem redactis, aquam purã affudi, pulveremq́ aliquoties ab omnibus ſordibus elui, atq́ ex pulvere humectato placentulas magnas vel parvas formavi, ſuperq́ chartam bibulã exſiccavi. Exſiccatas itaq́ hoc modo placentulas, collocavi in furnulum, ex meris lateribus bene coctis efformatum, ſub dio tempeſtate exiſtente ſerenâ. Sic facto, cum carbonibus bene exuſtis, mediocris magnitudinis ſtrato, *(ut dicitur chemicè)* ſu-

perſtrato *cum placentulis dictis rem feliciter peregi, ad modum* Poterii, *ſupra indicatum. Furnulo per ſe refrigeratæ exemi placentulas, & quæ hac prima calcinatione fuerant redditæ Phoſphoræ, ſelegi ad uſum: reliquas calcinationi denuo ſubmiſi.*

Notandum probè, quod furnulus tuus, quem ad hoc opus tibi ſtruis, nec non carbones, lapidesq́; & omnia, quæ ad hoc negotium requiruntur, ſint pura, omnisq́; heterogenei expertia: aliàs incaſſum & fruſtra laborabis. Vt enim hi lapides clariſſimo & puriſſimo Auræ gaudent lumine: ſic pravitate alterius impuri admixti, facillimè inquinãtur, nec illuſtres ac clari redduntur. Quare puritatis hac in re, & non minùs alibi, ſis ſtudioſiſſimus, moneo.

CAPVT. VII.

De quidditate & cauſis proximis Lapidis Bonon. luciferi.

Q*uemadmodum morbi latentis eſſen-*

tia non ſemper ex uno eruitur ſigno diagnoſtico, ſed ex pluribus, iisq́ʒ aliquando diverſis : ita lapidis Bononienſis quidditas ex pluribus, quæ circa illum inveniuntur, rebus, tanquã ejus mixturã ingredientibus, non immeritò indagatur. Eſt enim in regno minerali ita comparatum, ut non quodvis ex ſe ipſo naſci: ſed ex variis, quæ circa ejus productionem reperiuntur, rebus naturalibus progigni videatur.

Sic Lapis noſter Bonon. cum ſit corpus mixtum, ex ſuis elementis principiisq́ʒ naturalibus, aliisq́ʒ corporibus heterogeneis, ut reliqui lapides viliores & pleraq́ʒ corpora naturalia mixta imperfecta: ideoq́ʒ neceſſe erat conſiderare, locum ejus natalem, quid in eo potiſſimum reperiatur, quod ejus ſubſtantiam ingrediatur & cum ea quidquam commune habeat; unde lapis noſter ſui compoſitionem & miſturam, materiamque proximam acquirat.

Quia

Quia verò Lapidis materia ferè tota eſt gypſea, lapisq́; gypſarius, in loco natali circa Bononiã, in maxima creſcat quantitate: ideoq́; materia noſtri Lapidis proxima, eaq́; prædominans, lapis erit gypſarius, de quo ſuperius Sect. II. *c.* 2. *paucis actum fuit. Porro quoniam in lapide Bononienſi* 🜍 *eſt fœtens, quadantenus fixum, locusq́; natalis plurimos lapides Sulphureos marcaſithasq́; Sulphure & Vitriolo plenas ſuppeditet: ideoq́; Sulph. quoq́; & Vitriolum ad lapidis noſtri compoſitionem concurrãt neceſſe eſt. Deniq́; vis cauſtica, linguamq́; mordicans, indicat ſalis cujusdam acerrimi & arſenicalis naturam ineſſe lapidi. Hic ſal etſi non inveniatur per ſe ſincerus, ſine admixtione rei alterius: erit ille nihilominus glebæ terræq́; admixtus, more nitri & cujuscunq́; ſalis. Nitrum enim, ſal ammoniacũ, arſenicum, ſandaracha &c. juxta* Cl.Licetum *inibi reperiuntur.*

Quapropter quidditas ac Definitio Lapidis Bonon. luciferi *erit, quod is ſit* corpus naturale, foſsile, mixtum, imperfectum, ex materia proxima abundantiore gypſea, pauciore verò Sulphurea, arſenicali, interdum vitriolacea & ſalina acri conſtans: vim luciferam ab ambiente aëre diurno præſertim & igne, nec non alios in Medicina uſus, poſt vehementē ſui calcinationē, acquirens. *Poſita ſic lapidis noſtri Definitione, quam ex cauſa ejus materiali proxima elicuimus, perluſtranda erit paucis Cauſa ejus Efficiens & Forma. Miſſa autem cauſa Efficiente remotâ, proximam ſaltem attingam. Et cum lapidis cujuscunq; cauſa proxima efficiens, quæ diſpoſitæ materiei formam ſubſtantialem largitur, videatur eſſe lapis vetus vel pars ejus, in materiem illam incidens, atq; in eadem formâ â ſubſtantiali conſimilem formam*

pro-

producens: ideoq́; cauſa efficiens proxima lapidis noſtri videtur lapis vetus, vel ejus fruſtū proximæ ſibi materiei ab aliis cauſis exterioribus, cōmunes diſpoſitiones habenti, conſimilem temperamento ſuo temperiem largiri, atq́; in eo temperamento formam eſſentialē ejusdem ſpeciei producere. Vt enim quodlibet vegetabile, cum ad ſummam incrementi ſui ætatem pervenit, & nunc effœtum decreſcere atq́; interire incipit, ſeminalem ſuam vim in terrā ad ſui regenerationem aptam deponit: ita lapidum ſeminalis poteſtas in ætate vetuſtioribus lapidibus, jamjā ſeneſcētibus, reſidere videtur, quæ in materiā proximam aptam, conſimile temperamentum, tanquam ſeminalem aliquam poteſtatem, collocat, ut inde forma eſſentialis ejusdem ſpeciei reſultet.

Forma *itaque* ſubſtantialis *erit* proprium temperamentum eſſen-

bet. Ego Cl. Montalbani *ſententiam ſecutus, ejus* 4. *amplectar differentias &* quintam *lapidis lucentis addam.*

Prima differentia eſt: *quod* primus *lapis ſit oblongus, rotundus, depreſſus, lenticularis figuræ, latiuſculas in lamellas ſciſſilis, non ſtriatus, cortice pallido, durus, ponderoſus, pellucidus cum atro-cærulea perſpicuitate nitens, in quo ſit plurimum gypſeæ ſubſtantiæ purioris: addo, qui in dorſi ſui medio habeat parvam quandā foveam, qualis Num.* 1. *Fig.* 1. *depictus eſt. Hic lapis ab omnib⁹ omniū optimus eſt judicatus.* 2. Secundus Lapis *priori non abſimilis, partim in bracteas ſciſſilis, partim Stibii inſtar ſtriatus, cortice quoq; levi palleſcente præditus. Eſt & hic luminaris, ſed bonitate ſuperiori cedit.* 3. Tertius lapis *oblongus, craſſusq; inſtar ovi, cortice cinereo, nunc levi, nunc aſpero: permedium fractus, ſtrias radiosq; oſtendit à circum-*

cum-

cũmferentia [illegible] ropiùs ele-
quam ad [illegible] atque hoc
Et hoc [illegible] efuneſtiſſi-
mo,ad [illegible] orantiæ O-
tum,& ([illegible] ſa,ut Ovi-
net non [illegible] :
nus fixum,ſed [illegible] ille volabat:
Et cum [illegible] buère ſuas.
apparent [illegible] us à c. 41.
li g [illegible] . Lagellæ
cretæ. Ex [illegible] s de hâc re,
dior, [illegible] llas refuta-
nebris. [illegible] tuit : quod
tertio [illegible] ualitas cæ-
Eſt enim [illegible] uæ partici-
nam [illegible] ro effulgen-
obſcurior [illegible] pis calcina-
tumq; habens [illegible] nbiente, ſe-
Sulphure [illegible] a & ignea,
impurior eſt [illegible] ediuntur,
tiam [illegible] & lumine
tamen [illegible] n ac lucem,
unda [illegible] iunt. De-
ni-

tiale miſti perfecti, cum prædominio terræ purioris.

Finis *denique* lapidis noſtri, etſi conceptio ſit lucis in tenebris reddendæ; tamen alius, præter iſtum, dari poterit, *nempe* Uſus in re Medica, in Chemia, &c.

CAPUT VIII.

De Cauſis Lucis in Lapide Bonon. & de Uſu ipſius medico.

Ardua ſanè res, cauſas virtutis luciferæ in lapide noſtro Bononienſi, aliisq; rebus, noctu ſine flamma aliqua lucentibus, determinare, cum ignis, lux & lumen, videantur divinum quoddã ſapere. Nam vel ipſi Creatori cœli & terræ, igne ſeſe induere, ac per eum loqui, Angelosq́; ſuos per flammas repræſentari aliquando placuit. Paucis itaq; de re tam excelſa loquendum arbitror, quò Dædali exemplo, rationum noſtrarũ alis volantes, in media permaneamus

mus aura, nec Icari inſtar, propiùs elevemur ad Univerſi Aurum, atque hoc Sulphureo igne combuſti, indefuneſtiſſimo deturbemur caſu, in ignorantiæ Oceanum. Hæc enim erat cauſa, ut Ovidius l.3. Triſt. Eleg. 4. canit:

Nempe quod hic altè, demiſſiùs ille volabat:
Nam pennas ambo non habuère ſuas.

Clar. Fortunius Licetus à c. 41. usq; ad 43. Lith. Cl. V.V. Lagellæ & Montalbani, *ſententiis de hâc re, contrarius obviam ire, ac illas refutare nititur, quorum* ille *ſtatuit: quod lumen in lapide noſtro, ſit qualitas cæleſtis & igneæ ſubſtantiæ, quæ participetur ab omnibus, in obſcuro effulgentibus.* Hic *autem; quod lapis calcinatus accendatur à lumine ambiente, ſecundũ effluvia ſua Sulphurea & igneæ, quæ ex lapide calcinato egrediuntur, & ob cognatam cum igne & lumine naturam, facilè accenſionem ac lucem, ab ambiente lumine, concipiunt. De-*

tiale miſti perfecti,cum prædominio terræ purioris.

Finis *denique* lapidis noſtri, etſi conceptio ſit lucis in tenebris reddendæ; tamen alius,præter iſtum, dari poterit, *nempe* Uſus in re Medica, in Chemia, &c.

CAPUT VIII.

De Cauſis Lucis in Lapide Bonon. & de Uſu ipſius medico.

ARdua ſanè res, cauſas virtutis luciferæ in lapide noſtro Bononienſi, aliisq; rebus, noctu ſine flamma aliqua lucentibus, determinare,cum ignis,lux & lumen,videantur divinum quoddã ſapere. Nam vel ipſi Creatori cœli & terræ, igne ſeſe induere, ac per eum loqui, Angelosq́; ſuos per flammas repræſentari aliquando placuit. Paucis itaq; de re tam excelſa loquendum arbitror, quò Dædali exemplo, rationum noſtrarũ alis volantes, in media permaneamus

mus aura, nec Icari inſtar, propiùs elevemur ad Vniverſi Aurum, atque hoc Sulphureo igne combuſti, inde funeſtiſſimo deturbemur caſu, in ignorantiæ Oceanum. Hæc enim erat cauſa, ut Ovidius l.3. Triſt. Eleg. 4. canit:

Nempe quod hic altè, demiſſiùs ille volabat:
Nam pennas ambo non habuère ſuas.

Clar. Fortunius Licetus à c. 41. usq; ad 43. Lith. Cl. V.V. Lagellæ & Montalbani, *ſententiis de hâc re, contrarius obviam ire, ac illas refutare nititur, quorum* ille *ſtatuit: quod lumen in lapide noſtro, ſit qualitas cæleſtis & igneæ ſubſtantiæ, quæ participetur ab omnibus, in obſcuro effulgentibus.* Hic *autem; quod lapis calcinatus accendatur à lumine ambiente, ſecundū effluvia ſua Sulphurea & ignea, quæ ex lapide calcinato egrediuntur, & ob cognatam cum igne & lumine naturam, facilè accenſionem ac lucem, ab ambiente lumine, concipiunt. De-*

tiale miſti perfecti, cum prædominio terræ purioris.

Finis *denique* lapidis noſtri, etſi conceptio ſit lucis in tenebris reddendæ; tamen alius, præter iſtum, dari poterit, *nempe* Uſus in re Medica, in Chemia, &c.

CAPUT VIII.

De Cauſis Lucis in Lapide Bonon. & de Uſu ipſius medico.

ARdua ſanè res, cauſas virtutis luciferæ in lapide noſtro Bononienſi, aliisq; rebus, noctu ſine flamma aliqua lucentibus, determinare, cum ignis, lux & lumen, videantur divinum quoddã ſapere. Nam vel ipſi Creatori cœli & terræ, igne ſeſe induere, ac per eum loqui, Angelosq; ſuos per flammas repræſentari aliquando placuit. Paucis itaq; de re tam excelſa loquendum arbitror, quò Dædali exemplo, rationum noſtrarũ alis volantes, in media permaneamus

mus aura, nec Icari inſtar, propiùs elevemur ad Vniverſi Aurum, atque hoc Sulphureo igne combuſti, indefuneſtiſſimo deturbemur caſu, in ignorantiæ Oceanum. Hæc enim erat cauſa, ut Ovidius l.3. Triſt. Eleg. 4. canit:

Nempe quod hic altè, demiſſiùs ille volabat:
Nam pennas ambo non habuère ſuas.

Clar. Fortunius Licetus à c. 41. usq; ad 43. Lith. Cl. V.V. Lagellæ & Montalbani, *ſententiis de hâc re, contrarius obviam ire, ac illas refutare nititur, quorum* ille *ſtatuit: quod lumen in lapide noſtro, ſit qualitas cæleſtis & igneæ ſubſtantiæ, quæ participetur ab omnibus, in obſcuro effulgentibus.* Hic *autem; quod lapis calcinatus accendatur à lumine ambiente, ſecundū effluvia ſua Sulphurea & igneæ, quæ ex lapide calcinato egrediuntur, & ob cognatam cum igne & lumine naturam, facilè accenſionem ac lucem, ab ambiente lumine, concipiunt. De-*

tiale miſti perfecti, cum prædominio terræ purioris.

Finis *denique* lapidis noſtri, etſi conceptio ſit lucis in tenebris reddendæ; tamen alius, præter iſtum, dari poterit, *nempe* Uſus in re Medica, in Chemia, &c.

CAPUT VIII.

De Cauſis Lucis in Lapide Bonon. & de Uſu ipſius medico.

ARdua ſanè res, cauſas virtutis luciferæ in lapide noſtro Bononienſi, aliisq; rebus, noctu ſine flamma aliqua lucentibus, determinare, cum ignis, lux & lumen, videantur divinum quoddã ſapere. Nam vel ipſi Creatori cœli & terræ, igne ſeſe induere, ac per eum loqui, Angelosq; ſuos per flammas repræſentari aliquando placuit. Paucis itaq; de re tam excelſa loquendum arbitror, quò Dædali exemplo, rationum noſtrarũ alis volantes, in media permaneamus

mus

mus aura, nec Icari inſtar, propiùs elevemur ad Univerſi Aurum, atque hoc Sulphureo igne combuſti, indefuneſtiſſimo deturbemur caſu, in ignorantiæ Oceanum. Hæc enim erat cauſa, ut Ovidius l.3. Triſt. Eleg. 4. canit:

Nempe quod hic altè, demiſſiùs ille volabat:
Nam pennas ambo non habuère ſuas.

Clar. Fortunius Licetus à c. 41. usq; ad 43. Lith. Cl. V.V. Lagellæ & Montalbani, *ſententiis de hâc re, contrarius obviam ire, ac illas refutare nititur, quorum* ille *ſtatuit: quod lumen in lapide noſtro, ſit qualitas cæleſtis & igneæ ſubſtantiæ, quæ participetur ab omnibus, in obſcuro effulgentibus.* Hic *autem; quod lapis calcinatus accendatur à lumine ambiente, ſecundũ effluvia ſua Sulphurea & ignea, quæ ex lapide calcinato egrediuntur, & ob cognatam cum igne & lumine naturam, facilè accenſionem ac lucem, ab ambiente lumine, concipiunt. De-*

niq; ſuam ſententiam affert Cl. Licetus, *quod ſcilicet, cauſa prima Phyſica lucis, in lapide noſtro, ſit vaporoſus aër, illuminatus intra poros calcinati lapidis. Ego, veritatis inquiſitor, cuilibet opinioni nec ſubſcribam, nec in Præceptoris ullius verba jurabo. Neque tamen cuilibet me opponam; cum ſæpiùs, non de rebus ipſis, ſed tantummodo de verbis, fiant litigia. Dico autē breviter:* quod Lux absq; igneo ſubjecto atq; Aëre, ab Oculis nunquā poſsit percipi.

Tria igitur neceſſum eſt concurrere ad lucem, tanquam cauſas ad effectum. Quorum Primū eſt ſubjectum igneū, vel calor in ſubjecto latitans, tanquā Cauſa eſſentialis lucis, ſubjecto inhærens. Secundum eſt, Aura calori in ſubjecto proportionata; tanquam cauſa concurrens & excitans lucem in ſubjecto. Tertium eſt, Oculus luci jam exſiſtenti conformis, tanquam cau-

cauſa inſtrumentalis, & ſine qua non lumen percipi poteſt. Calor autem juxta ſubjecti qualitatem, vel humidus eſt, vel ſiccus. Hic partibus igneis & Sulphureis: ille ſalinonitroſis particulis, ex ſuo effluit ſubjecto. Cum calor, putredine quadam exſiſtente, in ſalino-nitroſis particulis, ex ſubjecto evaporat humido, accenditur is ab aëre vaporoſo & ſalino-nitroſis in eo particulis, & fit lux in obſcuro candida, ſicuti in lignis putridis & ſudoribus animalium apparet. Cum autem calor ſiccus exhalat è ſubjecto ſuo ſicco, Sulphureo, igneo, accenditur is ab aëre ſicco & Sulphureis particulis in aëre exſiſtentibus & fit lumen coloratum, juxta Sulphur, ſubjecto ſuo inhæſivum, ſicuti in lapidibus noſtris Bonon: relucet. De cauſis colorum luminis videatur ſuperius Caput 4 & 5. Sect. I. *Eſt,* juxta Cl. Balduinum, *Aurum in Aura, Sulphur. in* ☉ *In igne lux, in aëre lux.*

Hæc

Hæc in igne ab aëre progenita: in aëre autem videtur primigenia & ſeminalis. Eſt hic aër inſtar puriſſimi cryſtalli aut ſpeculi, omnes rerum formas, tanquam objecta, recipientis. Neq; id adverſari videtur Codici ſacro. Cū enim Divina Aura *ab initio mundi aquis incumberet, ac foveret eas, verbo ſuo, primò lucem produxit, eamq; à tenebris ſeparavit. Hæc lux primigenia non erat in ſole, nondū exiſtente: ideoque in aura, vel æthere, ſine quo nulla lux exiſtit, neceſſum eſt eam fuiſſe, atq; etiamnum exiſtere. Ex hac luce primigenia, tanquam ſale aliquo vel vitro limpido, puriſſimo, Creator omnipotens, verbo ſuo produxit Aurum Auræ, ſolem noſtrum, calore ſuo terrā foventem ac fæcundantem. Quare ſol, non abſq; æthere, neque lux, ſine ambobus. Lux igitur ut affulgeat nobis, ſolem atque ætherem, ignem & aërem convenire oportet. Hæc de luce & ejus*

ejus, cauſis in lapide Bonon. breviter. Nuncſtrictim de uſu ejus in Re Medicâ. Cl. Licet. c. 23. Lith. *recenſet*, quod Lap. Bonon. calcinatus, ſit pſilothrum perſe, tum ejus lixivium. Unde cauſticus eſt. *Deinde*, quod Vomitũ excitet, quocunq; modo ſumtus. *Tertiò* quod ſalſedine ſuâ podagricos juvet. *Idem* c. 22. memorat. *Plura de uſu Lap. Bononienſis Medico, apud prædictum & alios Auctores non recenſentur.*

EPILOGVS.

ET ita *Lapidem* noſtrum *Bononienſem* cum *Phoſphoro Hermetico* comparavimus, eumque convenire cum illo ſequentibus modis probavimus. 1. Quod ambo à luce ſolis & aëre diurno lumen attrahant. 2. Quod ab igne focali, facisq; flãmâ ſimiliter ſplendorem mu-

mutuentur ambo, atq; illum in tenebris lucere faciant. 3. Quod ambo in cluſi vitro eandem qualitatem luciferā acquirant. 4. Quod ambo deſe exiguum lumen in parvam diſtantiam ſpargant, atque ſuum ſubjectum corpusque adjacens, quadantenus illuſtrent. 5. Quod ambo incluſi lumen ſuum acquiſitum, poſt morulam aliquam, iterum amittant: illudque repetant, quoties vel luci publicæ diei, vel privatæ, intra ædes, vel igni noſtro, iterum admoveantur. 6. Quod maximam partem inſtar ferri candentis, aut carbonis, colore aureo-rubro, vel miniaceo, reſplendeant. 7. Quod lapis Bonon. quoad internam formam, *uti figura* 2. *Nō.* 2. *monſtrat*, non multum externā ſpecie abludat ā Phœnomeno Magnetis Univerſalis *Cl. Balduini* pag. m. 41. ex quo

Phoſp-

Phoſporus prodiit *Hermet.* 8. Quod Lapis noſter Bonon. lucere minimè poſsit in obſcuro, ſi multo Sulphur. impuro ſit inquinatus; ſed quod eò magis illuſtrior ac lucidior reddatur, quò magis ſit naturâ purior: & quod ab adjacente heterogeneo impuro, facilè quoque labem acquirat, quò minùs luceat: quemadmodum & *Phoſphorus Hermeticus* expura aura egreſſus, neceſſariò ſummè purus in ſua natura erit, ut tantus ſit Phoſphorus. Habuimus etiam ſermonem brevem de lapide Bononienſi in ſpecie, & adduximus illud, quod neceſſarium magis videbatur, circa ejus generationem, naturam & cauſas. *Medicus* ejus uſus exiguus eſt: *Moralis*, amplus. Hôc enim admonere vel lapis hic, veros Hermetis atque Æſculapii Filios, videtur, ne ſint multum prodigi armo-

rum ſuorum in vulgus, citra tamẽ livorem in ſemet invicem; ſed ut ſint Curioſi Naturæ, atque ſtudeant indies ejus arcanis potiùs perſcrutandis, quàm profanandis, ne furioſis gladios porrigant. Ita enim ſeipſos Medicâ prudentiâ, quâ ſpurios in Arte ſuperant, indies erudient, DEique Altiſsimi honorem (qui primarius humanæ vitæ ſcopus eſſe debet) & propriã auctoritatem tuebuntur. At lapis noſter lucens purus ille, ſincerus, candidus, absq; ullo heterogeneo fœtente & impuro ſulphure, diaphanus, illuſtris & clarus. itemque Phoſphorus ille Hermet. ferè incomparabilis, luce ſuâ clariſsimâ luculentas nobis mortalibus præbent faces, uſumq; præſtant inſignem, nempe: Si velimus divinum in nobis ipſis conci-

pere

pere ignem, quò virtutibus bonisq; operibus, erga nos invicem coruſcare in tenebris hiſce poſſimus; ut neceſſariò efficiamur puri, ſinceri, candidi, nullo vitiorum ſordido Sulph. polluti. Etenim ſi lap. noſtri lucentis, & Phoſph. Hermet. qualitates luciferas ita imitemur, ut proximo noſtro omni amore præluceamꝰ, nos in luce Divina viſuros lucem, nec non ſtellarum inſtar radiaturos, inter pias mentes candidasq; animas, ſincerè & candidè dixi.

FINIS.

Errata.

Quæ fortuitò irrepſerunt Benevoli Lectoris judicio ſic emendanda committimus.

v. g.

Pag. 30. in titulo cap. 1. verbo *reperiatur* addatur *lapis lucifer.*

Pag. 31. lin. 19. poſt verbum Cl. Liceti) addatur in quibusdam exemplaribus , in plurimis enim correctum eſt , *præparavit.*

Monitum.

Ad Bibliopegos,

Fig. 1. & 2. Num. 1. agglutinetur pag. 50.

Fig. 1. & 2. Num. 2. adjungatur pag 58.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

[illegible] by Google

BIBLIOTECA